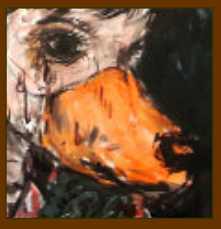
Kulturně společenský **časopis**
2017 • 4
na internetu

DOBRÁ ADRESA

Z obsahu

Tampier

Śnieciński

Seifert

Skála

Obsah:

Marek

Rozhovor se sebou – Lucie Faulerová (4)
Karel Tampier: Nashville město hudby (6)
Z antikvariátních banánovek – Kinorevue (10)

Matouš

Pedro Rodriguez: **Ať si každej vydává co chce...** (14)
Vladimír Novotný: **Noví zbabělci nebo staronoví zoufalci? (Přemysl Krejčík: Univerzální katalog zoufalců)** (16)
Ivo Harák: **Poezie nevšedně všední (Vít Janota: Víkend v jakémsi Švýcarsku)** (18)
Nakladatelství Academia doporučuje – Jaromír Slomek: **Prahou Jaroslava Seiferta** (20)
Wagner a Liszt v Piešťanech (24)

Lukáš

Marek Śnieciński: **Zbytečně moc světa** (26)
Luděk Marina: **Dvě povídky** (30)
David Sokol: **Meditace** (32)
Marek Douša: **Nic** (33)
Eva Nováková: **Hashtagy** (34)
Ivo Harák: **Taková hloupá, ošklivá holka** (36)
Martin Becker, Martina Lisa: **Die Letzte Metro** (42)
Michal Šanda: **Renatin seznam (Rogacki)** (43)

Jan

Pavel Herot: **Obrazy – tremory - fotografiky** (48)
Příliš mnoho zubů v Museu Kampa (50)
Josef Bolf: **Nepatrný dosah povědomí** (54)
František Skála: **Jízdárna** (58)
Michal Šanda: **Rozkvetlý hřbitov** (62)
Jakub Šofar: **Tam a sem po Vombatíně** (66)

SYSTÉM NAVIGACE:
KLEPNĚTE!

První stránka (titulní):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenese přímo na příslušné stránky. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevřou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):

BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenese přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

DOBRÁ ADRESA

Na titulní stránce: instalace Františka Skály, foto Michal Šanda (k článku na str. 58)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 1, rok 2017, ročník 18. E-mail: dobraadresa@dobraadresa.cz. Šéfredaktor: Michal Šanda. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vycházel s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky. Redakci nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Časopis je excerpován Ústavem pro českou literaturu AV ČR.
ISSN 1804-963X

Čtyři byli u toho a po dva tisíce let jim to milióny věří. Komu se tohle poštěstí?

Michal Šanda

Marek Foto-aktu-alita

Foto Michal Šanda

Veselé Velikovánoce!

Marek Rozhovor se sebou

Lucie Faulerová

Lucie, první otázka se sama nabízí. Proč by měl někoho zajímat rozhovor zrovna nás dvou?

Na to jsem se Michala Šandy přesně ptala! Sama nevím. Říkal, že bychom tu mohly mluvit třeba o tom mém malém románu, co by měl letos vyjít.

Tak nám o něm pověz. Jak se to jmenuje?

Lapači prachu.

Co to je?

Takové antiutopické sci-fi.

Zajímavé. O čem?

O vysavači, který se vzepře svému pánovi a rozpoutá revoluci. Možná se to tak podle popisu nezdá, ale myslím, že závěr je vlastně velice dojemný. Na pozadí se dokonce odehraje milostný příběh, lehce kontroverzní samozřejmě. Ale víc nebudu prozrazovat. I když bych teda měla zmínit, že není bez důvodu poznámka v anotaci na obálce, totiž že tato kniha není vhodná pro čtenáře, obzvlášť pro čtenáře do osmnácti let.

A o tomhle jsi skoro půl roku psala knihu?

Ne.

Takže to není sci-fi?

Ne tak docela.

Je hlavní postavou vysavač?

Vidíš, když se takhle přímo zeptáš, říkám si, že tak napůl vlastně ano.

Aha… hm…

Přesně.

Co to znamená?

No právě.

Trochu se asi ztrácím.

To je nás dvě.

Logicky.

Jo.

Hele, Lucie?

Hm?

Můžeš mi říct, o čem to skutečně je?

Ne tak docela.

Proč?

Můžu říct, že je to o jedné asociální telefonní operátorce před třicítkou. Ale to nic neznamená.

Jak to?

Protože to nevypovídá nic o tom, o čem ta kniha je.

A proč nemůžeš říct, o čem to teda je?

Protože o tom nedokážu takhle mluvit. Co mám říct? Mám odvyprávět dějovou linku? Nebo říct, co jsem tím chtěla říct? Bojím se, že prozradím něco, co jsem vlastně schválně skryla. Zkrátka nemůžu interpretovat věc, kterou jsem sama vytvořila.

Nebo můžeš prostě říct to, co říká spisovatel Štěpán Kučera.

To je pravda. Je to o životě. A taky o smrti.

Je ta kniha dobrá?

To je ovšem mnohem zásadnější otázka, než o čem je. Přála bych si, aby byla. Ale nevím to. Rozhodně vím, že jinak jsem ji napsat nemohla. To mě ve chvílích, kdy mnou zalomcují obavy a pochybnosti, poněkud uklidňuje.

Co by sis přála, až to vyjde? Jaký by byl ideální ohlas?

Kdyby si aspoň pár lidí myslelo, že je ta kniha dobrá. Třeba natolik, že by byli zvědaví, co napíšu příště. Nebo natolik, aby vyšlo pár pozitivních recenzí. Ale opravdu skvělý by mi přišlo, kdybych třeba takhle ve čtvrtek odpoledne v tramvaji zahlédla člověka, co se jednou rukou drží madla, v druhé má rozevřenou moji knihu a ve tváři nějakou emoci. To by byla paráda.

Co budeš dělat, když budou psát negativní recenze?

Hlavně když nějakou napíšou, že. Negativní kritika je zcela legitimní, pokud je konstruktivní. To snad unesu. Možná potom usnu v nepřirozené poloze kdesi na podlaze s flaškou v objetí, kolem posmrkaný kapesníky, obaly od bonboniér, rozflákaný dva tři talíře, ale určitě to unesu.

Co tě na psaní nejvíc baví?

Že jsem všemocný stvořitel a sebedestruktivní ničitel. Je to fascinující proces, na začátku bezbřehá svoboda, na konci jediná možnost.

Co děláš kromě psaní?

Věnuju se dramaturgii a produkci různých kulturních akcí a pomáhám Kateřině Šedé s některými jejími projekty. Na konci loňského roku vyšel Brnox, průvodce brněnským Bronxem. Začala jsem na tom dělat jako asistentka, rešeršistka, korektorka. Na konec mě Kateřina pustila ke spoustě dalších věcí, strávila jsem hodně času přímo v lokalitě a podílela se na knize i autorsky a redakčně.

Mimo to jsem taky redaktorkou revue Aluze.

Co tě z těch jmenovaných aktivit kromě psaní naplňuje nejvíc?

Kateřininy akce. To, že jsem kdy dostala příležitost se na jejích projektech podílet, je jedna z nejzásadnějších věcí, co se mi v životě stala.

Tak teda díky za rozhovor. A ať ti to vyjde s tím psaním.

Díky!

Lucie?

Hm?

Víš, co mě tak napadá, když jsi mi toho řekla tolik o psaní a o *Lapačích*?

Co?

Že by byla docela prdel, kdyby ta kniha třeba nikdy nevyšla.

Jo. To by byla docela prdel.

Ptala se

Lucie Faulerová

Marek

Nashville, město hudby

Díl 2. – Zpěv u holiče

Karel Tampier

Do Nashvillu jsme v roce 2011 cestovali jako do světového centra country music. Vůbec jsem nečekal, že cestou z hotelu na Broadway po sedmé avenue můžeme narazit na světové centrum *Barbershop Harmony Society*. Ani jsem tenkrát netušil, že taková společnost existuje. Člověk se musí pořád učit :o). Říkal jsem si, že by bylo dobré nějaké ty zpěváky z holičského krámu slyšet zpívat, ale že to se mi asi v Grand Ole Opry nepoštěstí.

Ve staré Anglii sloužily holičské oficíny jako komunitní centra, jak je doloženo už v 17. století. Pánové čekali, až na ně přijde řada, nudili se, povídali si a **pěli**. Prý tam na stěně často visel i nějaký hudební nástroj, který se dal sejmout a použít. Zpívat uměli i vícehlasně, neboť měli trénink z kostela. Zvyk krátit si čekání na lazebnické úkony muzicírováním přivezli britští emigranti posléze i za oceán. Tam se ovšem zpíval trochu jiný repertoár, navíc se časem do akce zapojili i afroameričané, kterým se tenkrát ještě říkalo nekorektně černoši. A jak to tak v muzice chodí, z některých špičkových amatérů se časem stanou profesionálové, kteří si dokáží tou zábavou i vydělat dost peněz na obživu. Akorát už to pro ně pak přestává být zábava a někdy je to pěkná dřina. Šmidli, šmidli, šmidliboys našmidlali na rolls-royce, jak praví neznámý klasik. Na počátku 20. století už se konají koncerty, později se nahrávají desky a natáčejí filmy. V roce 1910 složil pan **Jefferson Lord** píseň **Play That Barbershop Chord** – odtud název nového žánru. Nějaký právník, který se jmenoval Cash (zajímavá shoda jména se světovou hvězdou country music!) sezval v roce 1938 své kamarády a jejich známé ke společnému zpěvu do města Tulsa v Oklahomě. Sešli se 11. dubna na střeše hotelu, což domluvil člověk jménem **Rupert Hall**. Zpívání jim šlo dobře a tak hbitě založili **Society for The Preservation and Encouragement of Barber Shop Quartet Singing in America**, ze které se později stala stručnější **Barbershop Harmony Society**.

Spolek rostl a mohutněl, roku 1945 založila **Edna Mae** i paralelní ženskou organizaci. Zpěvy ve stylu holičských krámů se šíří i za hranice USA, do celoamerických soutěží se ve třiapadesátém roce přibírají i sbory, vzniká kategorie seniorských kvartetů (1986)

a mládežnických souborů (1992). Vydávají se časopisy, noty, příručky.

Poznámka na okraj: V mládí jsem se zabýval trochu aranžováním. Tehdy jsem se v nějakém časopise dočetl, že barbershop harmony se nazývá harmonický postup s využitím řady septakordů (tzv. „sedmiček“), který prý používali hráči na kytary nebo banja při čekání na oholení. O nějakém americkém spolku zpěváků ani slovo. V současných podkladech, českých i některých amerických, se zase můžete dočíst, že holičský kvartet zpívá v septakordech; a když intonuje čistě, slyšíte prý pět tónů, ačkoli zpěváci jsou čtyři. Toť blábol, neboť septakord je složen ze **čtyř** tónů (např. C^7 je souzvuk C-E-G-B^b), takže čtyři lidé na to úplně stačí. A nedovedu si představit, že by se dala jakákoli skladba harmonizovat samými septakordy, to by bylo pěkné zvěrstvo! Jde asi o něco jiného: když totiž zazní čistě vyladěný akord, doplní si ucho a mozek i hluboký základní tón, který vlastně nikdo nezpíval. Zkrátka, když to zpěváčkové umějí, je to veliká krása.

Vnikli jsme i do budovy na sedmé avenue. V přízemí je samozřejmě obchod se suvenýry, notami, knihami, céděčky a dévéděčky, ale také s potřebami pro zpěváky: kromě ladiček všeho druhu tu dostanete i sprej *Na suchý chřtán a ochraptělý hlas BAVIČOVO TAJEMSTVÍ.*

Interiér je přizdoben historickými holičskými křesly.

Když jsem si myslel, že barbershop harmony v Grand Ole Opry neuslyším, mýlil jsem se velmi, naštěstí. Usedli jsme jednoho večera ve velechrámu country music a poslouchali nejen muzikanty různé úrovně, ale hlavně spousty keců ze strany moderátora, hostitelů, účinkujících a intervyjukaných diváků, až nám bylo líto a bolno. Avšak hle! Jako poslední číslo programu nastoupila skupina Dailey & Vincent. *Zpočátku to byl bluegrass, naprosto perfektní.*

A pak to přišlo! Pánové odložili nástroje, chopili se mikrofonů a vyběhli do popředí. Předváděli nezapomenutelné výkony, a přitom to byla i sranda. ***A BARBERSHOP HARMONY*** *naživo!*

I v Grand Ole Opry platí: KONEC DOBRÝ, VŠECHNO DOBRÝ!

www.tampier.cz

Pokud ty pány chcete slyšet, zkuste následující odkazy:

Z bluegrassového festivalu: **https://www.youtube.com/watch?time_continue=69&v=nGwWnwy56Jg**

Gospel ve stylu barbershop: **https://www.youtube.com/watch?v=QWFaIyc-Mgo**

Marek Z antikvariátních banánovek

Kinorevue vycházela v letech 1934–1945. Šéfredaktorem byl filmový kritik a advokát JUDr. Bedřich Rádl. V roce 1941 převzalo vydávání časopisu od pražské Průmyslové tiskárny německé vydavatelství Karl Curtius a do vedení byl dosazen Quido Emil Kujal. Na obálce čísla z 25. 8. 1937 je švédská herečka Zarah Leanderová. Do časopisu byla zároveň vložená kartička, kterou si mohli filmu milovní čtenáři vlepit do alba Kinorevue. Ústředním tématem čísla je obsáhlá recenze šéfredaktorova bratra Otto Rádla na dnes už legendární film Voskovce a Wericha Svět patří nám.

Kinorevue

Jan Werich s J. Voskovcem ve svém novém filmu „Svět patří nám" (Foto A-B)

Z nových filmů:

SVĚT PATŘÍ NÁM

NAPSAL Dr. OTTO RÁDL

FILM, OD NĚHOŽ SE OČEKÁVÁ PŘÍLIŠ MNOHO.

Autoři tohoto filmu Voskovec, Werich a Mac Frič jsou v situaci, která není hodna závisti. O jejich díle si každý předem utvořil jakousi vlastní představu naprosté dokonalosti a podle této své představy dnes měří, jak dalece se jejich film zdařil. Ve-

V dobrém hereckém souboru poznáváme nové tváře Šmerala a Záhorského (A-B)

liký umělecký úvěr, který má Mac Frič za své technicky dokonalé, vkusné a obrazově neobyčejně šťastně viděné filmy — a umělecký úvěr, jemuž se těší za celou svou 10letou divadelní kariéru a za ideologickou odvahu své satirické jevištní tvorby Voskovec a Werich — všechno to je obrovským uměleckým závazkem pro každé nové dílo těchto autorů. Musíme tedy míti na paměti, že všechno to, co snad jejich novému filmu „Svět patří nám" můžeme vytknouti, se děje s ohledem na zvláštní uměleckou hodnotu Fričovu a hodnotu V. a W.

NĚKTERÁ GENIÁLNÍ ZTROSKOTÁNÍ.

Je proto třeba, abychom především důrazně řekli, že tento film odvážnou volbou námětu i upřímností sociálního vy-

J. Voskovec ve filmu „Svět patří nám"; od jeho prvního vystoupení ve filmu „Pohádka máje" uplynulo již deset let

znání stojí vysoko nade vším, co ostatní česká filmová tvorba přinesla, a že po těchto stránkách film „Svět patří nám" převyšuje i nadprůměr vší produkce evropské a světové. Je krásné, že společnost A-B poskytla příležitost k realisaci díla svým rázem tak nekonvenčního a svou tendencí tak pokrokového. Film patří k těm uměleckým dílům, která určitě přejdou do filmové historie, i když nedosáhla 100% úspěchu. Vzpomeňte si, že i řada nejslavnějších děl filmové historie, mezi nimi mnohé filmy Sternbergovy a Stroheimovy a mnohé filmy ruské, jsou vlastně takovým záslužným a možno říci geniálním ztroskotáním. Tato umělecká díla vyhrávají již tím, co chtěla být, i když ve skutečnosti svého ideálu nedostihla.

VADY TOHOTO FILMU.

Také film „Svět patří nám" nedosáhl toho, co chtěl. Tak, jak jsme jej viděli po důkladném prostřihu a po zkrácení na normální metráž, je to dílo kusé, s mnohými skoky a mezerami, je to dílo, jehož obsahu leckdo, kdo neviděl hru „Rub a líc", jistě neporozumí. Tento film, jak jej

tu dnes vidíme, má kromě postavy propagandistického podnikatele všechny figury jen docela ledabyle načrtnuty. Demokratická tendence, která i na jevišti byla trochu pohodlně bez potřebného odůvodnění přitažena na pomoc, působí tu v závěru filmu sice ušlechtile, ale přece jen lacině a barvotiskově. O fašistickém nebezpečí se tu sice mluví, ale nikde se neukazuje a nikde se nevysvětluje, v čem spočívá. Právě proto po této ideologické stránce film „Svět patří nám" nepřesvědčuje, jako nepřesvědčoval po této stránce už předešlý film těchto autorů.

NEDOSTATKY V CHARAKTERISTICE POSTAV.

Co nejvíce překvapí, je chatrnost propracování obou vůdčích postav, hraných Voskovcem a Werichem samými. Jsou to dvě postavy, které probíhají celým dějem a radikálně do něho zasahují, a přece jsou od počátku až do konce pouhými stíny, pouhými přeludy, které autoři nijak necharakterisují, nespecifikují. Měli to být dva naivní prosťáčci, kteří podnikajíce malé působí veliké, u nichž mezi příčinou a následkem se objevují vždycky nejhrozivější disproporce. V. a W. hrají tu dva lidské prosťáčky, dva malé egoisty i dobráky zároveň, kteří se jednou malicherně hašteří a hned se zase idealisticky exponují za věci, z nichž jim celkem nekyne žádný vděk — hrají tu dva lidi z davu, kteří na konec heroicky zachrání demokracii, jsou celým davem oslavováni jako hrdinové — a přece zůstávají hrdiny neznámými, nikdo neví, že jsou to právě oni. To je scéna koncipovaná s velikou tragickou ironií — a přece realisovaná tak hluše, tak neobratně scenaristicky, že ve filmu naprosto nepůsobí svým skutečným tragickým obsahem.

UČITEL CHAPLIN.

Voskovec a Werich si u Chaplina vypůjčili něco dočasného a podřadného, situaci člověka mezi stroji v továrně, situaci, která v celém Chaplinově díle je pouhou epizodou. Nepoučili se však ve věcech hlavních, v onom obrovském Chaplinově umění hned v první scéně udělat svého hrdinu divákům lidsky nesmírně blízkým a sympatickým. Ať je v kterémkoli Chaplinově díle, vždycky je první episoda jeho tuláckého hrdiny nejen komická, nýbrž také lidsky jímavá, probouzející k němu neskonalý soucit. Chaplin vždycky hraje mistrně na struny citů svých diváků a proto má později v průběhu filmu na své straně už jejich neobmezenou sympatii. Tohoto chaplinovského poučení V. a W. nedbali. Jejich první vystoupení s kolportáží novin u východu z podzemní dráhy je především studené, pak rozvleklé a selhávající v účinku. I celý další film je po citové stránce suchopárný.

PŘÍBĚH BEZ CITU.

Zde leží základní nedostatek Fričův i nedostatek V. a W.: celá tato trojice je po lidské stránce necitelná. Dovedou konstruovati děje, ale nedovedou nikdy dojímati. Dovedou rozesmát groteskní situací, ale nedovedou probudit onen chaplinovský sladce hořký smích skrze slzy. Učili se příliš mnoho u Laurela a Hardyho, těchto chudých dědiců bohaté tradice americké veselohry. Laurel a Hardy pracují také s chladnou vypočítavostí, s klaunskou situací, která rozesmává, také oni vytvářejí díla, v nichž docela chybí jakékoli lidské teplo a jakákoli životní upřímnost. Proto také však Laurel a Hardy nesahají ani po paty onomu lidsky neustále rozechvělému geniu Chaplina, proto se nedají ani z dálky přirovnati k onomu citovému bohatství jímavých a tesných chaplinovských ballad.

CHYBÍ TU SPISOVATEL.

Zdá se nám, že by bylo třeba od sebe dělit V. a W. jako autory a V. a W. jako herce. Jako herecká dvojice zdají se nám nesmírně nadřadění: zde mají světový formát. Jako autoři této výše naprosto nedosahují. Je to vidět ostatně i ze všech jejich her a revuí, kde jediné znamenitý scénický smysl a dva nedostižné temperamenty zachraňují vždycky chatrné a nedramatické, špatně stavěné příběhy spisovatelů V. a W. Tentýž případ je i u Maca Friče: od tohoto malíře fotografickou kamerou a od tohoto

Hana Vítová, Zdenka Baldová a Gustav Nezval ve filmu „Jarčin profesor"

V této nové české filmové veselohře hrají komické úlohy J. Plachta s L. Peškem

Vedle Vondroviče hraje tu nová herečka M. Červená (Foto vesměs Nationalfilm)

Nový a Ferbasová ve „Falešné kočičce"

Baldová a Vítová v „Jarčině profesoru"

neobyčejně čistotného technika filmové montáže nemůžeme požadovati, aby byl současně i spisovatelem. A on jím není. Proto také film „Svět patří nám" prohrál svým špatným scenariem.

Scenario je špatné tím, že nepočítalo s normální délkou filmu, takže film podle něho natočený musil být dodatečnými střihy komolen. Je špatné nedostatkem dramatické výstavby, takže mnohé scény se vlekou a unavují. Má chybu v nejasném propracování děje a špatném jeho rozvržení. A má ještě mnoho jiných

Připravil
Michal Šanda

Matouš

Ať si každej

Vyšlo:

„Antologie 2007–2017 je zmateným kompilátem veršů, povídek, fotografií a obrázků publikovaných za desítku let v internetové podobě literárního a uměleckého časopisu Divoké víno (...)“ nebo „Aby byl zmatenec ještě větší, vzpomenu na hříbata narozená v letech 2007–2016 v mém hřebčíně v Hájku na okraji Prahy. Za tu dobu vstoupilo do mého života několik žen a samozřejmě i vlastních novorozených dětí. Díky bohu. Obávám se, že v knize nalezne zvídavý čtenář nějakou tu erotiku z části z mého pera, z druhé části vytrysklou ze srdcí či duší autorů časopisu.“

Pěkná autorská záložka procovské knihy s fotografiemi na křídě a s buranským vychloubáním o tom, kolika ženám se vešel do klína „hřebcův“ podivuhodný mandarín, abych tak nějak vyrovnal ordinérní hladinu tohoto postmoderního spektáklu. Ludvík Hess, pantáta babyboxů, usměvavý Gargantua, který se rád fotí v lacláčích a kšiltovce, protože je to dělný člověk, ví svoje. A když ho nikdo nechválí, tak se musí pochválit sám. Vždyť jo. Antologie se jmenuje *Pegas? Kentaur? Satyr...?* Nechybí v názvu třeba ještě *Trojský kůň?* Kromě ukázek z Hessových prozaických knich, poezie jeho přispěvatelů plus jeho fotografie plus fotografie Jindřicha Štreita a Jana Reicha. A další alegorické vozy. Vysoké s nízkým.

Pěkná autorská záložka procovské knihy s fotografiemi na křídě a s buranským vychloubáním o tom, kolika ženám se vešel do klína „hřebcův“ podivuhodný mandarín, abych tak nějak vyrovnal ordinérní hladinu tohoto postmoderního spektáklu. Ludvík Hess, pantáta babyboxů, usměvavý Gargantua, který se rád fotí v lacláčích a kšiltovce, protože je to dělný člověk, ví svoje.

vydává co chce...

Kdo všechno měl pod čepicí? Že měl Kléma, náš velký Gottwald, to je známé a respektujeme to. Taktéž se v dobách tzv. nesvobody objevil výkřik: Naserte panu prezidentovi pod čepici!

Vyjde:

Tlusté s tenkým. Tučné s dietním. Je to podobné, jako když přijdete do nějakého toho neo-rokokového zámečku na okraji Prahy, v zahradě pár mramorových andílků, bezpečnostní kamery a vevnitř, kromě všech výdobytků civilizace, fotografie Jadrana Šetlíka vedle Boudníkových grafik. Třeba. A majitel zámečku, s kilovým řetězem ze zlata kolem krku a v teplácích s lampasem se ostýchavě, nicméně definitivně ujme role konferenciéra, aby vás provedl svým kolorovaným životem, protože člověk, když už jednou je, tak se má starat o to, aby byl...

Ale vždyť my to víme.

PS: Štýrský je Hradec, ten malíř, ten je s krátkým.

Při hledání témat, jež ještě nebyla obsazena, automatický vyhledávač objevil mezeru na knižním trhu v podobě otázky: Kdo všechno měl pod čepicí? Že měl Kléma, náš velký Gottwald, to je známé a respektujeme to. Taktéž se v dobách tzv. nesvobody objevil výkřik: Naserte panu prezidentovi pod čepici! Pro inspiraci všem těm, kteří se vydají na objevitelskou pouť a začnou nadzvedávat čepice, citujme z básně Konstantina Biebla *Lenin*.

Jestliže někdo pod Leninovou čepicí
Uzřel dobrácký obličej mlynáře
Tvář tak vlídnou že sama vyzývá k rozhovoru
Na hrázi kde právě spouští stavidla
Pak i to je pravda

Ze starých letopisů

Dívenky jdou Brnem.
Těžko... nevyhrnem.

Jiří

Pedro Rodriguez

Matouš

Noví zbabělci nebo staronoví zoufalci?

Na začátku by mohlo být nikoli slovo, nýbrž věta, že Přemysla Krejčíka představovat netřeba, tak jednoduché to však není a určitě bude mnohem jednodušší aspoň rámcově o tomto autorovi utrousit pár základních informací. Navíc podotkněme, že v posledních měsících či dvou letech je tohoto literáta najednou v české literatuře a v českém literárním životě víc než „plno“. Nejprve Krejčík vydal básnickou prvotinu Křehké nepřenášet (2015), které si pohříchu povšiml jen málokdo, rozuměj v širé kritické obci, nesrovnatelně větší (byť spíše komerční) zájem posléze propukl o jeho sbírku sci-fi povídek s tuze atraktivním, leč také vypočítavě konvenčním názvem Kybersex (2016) – a dotřetice se autor představil čtoucímu národu tak trochu na způsob nějakých „vyvolených“, když s pěti dalšími pisateli neboli spolupisateli sepsal před očima veřejnosti – zřejmě někde ve vitríně – kolektivní knihu Šest nevinných.

Tím by mělo být veškeré představování nejspíše u konce, jenže nikoli: Přemysl Krejčík (jenž je ročník 1991, takže do Kristových let má ještě pořádně daleko) se mezitím stal už i šéfredaktorem pardubického literárního čtvrtletníku Partonyma, kde na tomto postu vystřídal jiného básníka a prozaika, totiž Lukáše Vavrečku. Ve skutečnosti ono představování autorova tvůrčího naturelu teprve začíná, neboť… neboť se na první a snad i na druhý pohled může zdát, že z jeho pera nyní vzešla novodobá varianta kdysi slavné knihy …a bude hůř. V Krejčíkově podání se tato generační sonda nazývá Univerzální katalog zoufalců – a kdybychom tuto románovou výpověď opravdu chtěli porovnávat s někdejší proslulou samizdatovou a poté exilovou prózou Jana Pelce, od níž ji dělí bezmála neuvěřitelná čtyři desetiletí, nejspíše bychom po jejím přečtení s rozpaky a nevesele konstatovali: Je hůř. Dozajista však „Katalog“ není hůř napsán.

Řekli jsme: generační sonda. O něco přesnější žánrové určení (které představuje jeden z takřečených interpretač-

ních klíčů k autorově próze) by mělo obsahovat konstatování, že v tomto případě jde o takřečený generační román. Neméně přesná ale jsou rovněž slova na záložce, která pravděpodobně budou coby mantra svého druhu opakována každým a pokaždé, když přijde řeč na Univerzální katalog zoufalců: že totiž prozaik v této knize demonstruje, do jaké míry a v jakých mentálních kulisách „generace devadesátých let tápe a bojí se dospět“, zvláště když se ustavičně „potácí mezi prací a studiem, zakouřenými nonstopy a snobskými večírky“, přičemž „přechází od špatných k ještě horším partnerským vztahům“. Z toho posléze vyplývá závěrečné, zřejmě i nevývratné poznání, že totiž toto pokolení, nepochybně generace autorových vrstevníků, zde prostřednictvím mozaiky jednotlivých příběhů, prolínajících se a prostupujících se v syžetu i kompozici vyprávění, „hledá a obtížně nalézá vlastní identitu“.

Tomuto tvrzení, ať již pochází přímo z prozaikova pera nebo počítače, případně je dílem někoho jiného (žádný redaktor v tiráži uveden není, figuruje tam pouze redaktorka jazyková, která v textu bohužel pominula pár nepěkných kiksů), sice zčásti přitakáme, zčásti však mu nepřitakejme. Zmíněnou identitu hledají Krejčíkovi protagonisté – zpravidla aniž to přiznají či aniž si to přiznávají – též tím nejburlesknějším či nejbizarnějším způsobem. Jednou i v dobrovolném odchodu ze života, podruhé v dobrovolném přivydělávání si v pornoprůmyslu nejpřízemnějšího kalibru, především ji však nenalézají. Dokonce ani náhodou. Snad ji jednou najdou, snad ji možná naleznou, hrozí však, že mezitím svou dosavadní identitu-neidentitu díky své slabosti rozdrtí nadobro, vskutku na padrť, mezitím však se také mohou sebevědomě ubalancovat na pokraji nepřiznávaného zoufalství.

Každý generační román, ať vzniká v dobách pradávných nebo naopak v nejsoučasnějších, mívá svou specifickou poetiku. Ta Krejčíkova, ačkoli velice vitální, nepředstavuje nic unikátního nebo originálního: s plným porozuměním pro svéráz autorova vypravěčského naturelu můžeme mít za to, že jde o aktuální variantu románu postmoderního, neřkuli již post-postmoderního. Nejsou tolik důležité občasné parafráze stylových postupů postmoderních literárních celebrit, nad nimiž by se i postmodernou vytěžovaný Milan Kundera mohl spokojeně ošklibovat. Jde přece o živě nazíranou a veskrze soudobou tematiku, alfou i omegou tohoto vyprávění je cosi jako filosofie přítomného času v myšlení (respektive nemyšlení, někdy ba i toho nejostentativnějšího ne-myšlení) jednotlivých postav dané prózy: povýtce filosofie, projevující se v začátcích a koncích jejich příběhů.

Právě na ty se Přemysl Krejčík ponejvíce zaměřuje, až se může zdát, že jinou, nikoli katastrofickou či spíše zhudlařenou fázi než počáteční a ukončovanou, jeho „špatné“ a vzápětí ještě „horší“ partnerské vztahy, o nichž se v Univerzálním katalogu zoufalců píše, vesměs nemají a mít ani nemohou. Jak by také mohly mít, tážeme se: vždyť jeho protagonisté, tito zoufalci z autorova katalogu všednodenních člověčích kuriozit mladého věku, jeden jako druhý, třetí, čtvrtý, pátý i všichni další zjevně patří k pokolení, které, jak bylo kategoricky vysloveno, „tápe a bojí se dospět“. Po přečtení této knihy se dá usuzovat, nakolik platí, opravdu-li to platí ve značné intenzitě, že až tato generace přestane tápat, přestane-li ovšem někdy, už také nemusí z pohledu lidské zralosti vůbec dospět a nemusí si to už ani přát. Potom ale opravdu „bude hůř“.

Hovoříme-li o generačním románu, jehož atributy Krejčíkovo románová nebo (míníme především s přihlédnutím k poetice tohoto vypravěčského pásma) spíše novelistická mozaika splňuje víceméně beze zbytku, na místě budiž poznamenání, že u podobných příběhů vždy nejvíce záleželo na tom, v jakém stupni přesvědčivosti tlumočily to, čemu se říkává generační „životní pocit“ – kdysi kupříkladu romantický světobol, později tragické nazírání světa, ještě později vědomí existence na pokraji apokalypsy. Stejně jako jiné, jednou srovnatelné, podruhé pouze obtížně srovnatelné modely chování, myšlení a jednání, související obzvláště s novější evropskou literaturou. Píše-li však Krejčík o “vztazích“, může se zdát, že se tvrdošíjně zaměřuje v prvé řadě na odvrácené tváře nynější citové či necitové komunikace. Soudí-li, že „každý vztah mění ten příští“, v duchu nebo vskrytu lze namítnout, že vesměs kráčí o samé ne-vztahy a z ne-vztahu se nedá změnit nic jiného než opět nějaký ne-vztah. Z tohoto pohledu Univerzální katalog zoufalců představuje nejen prozaickou generační výpověď, ale i povýtce neslitovnou postmoderní moralitu.

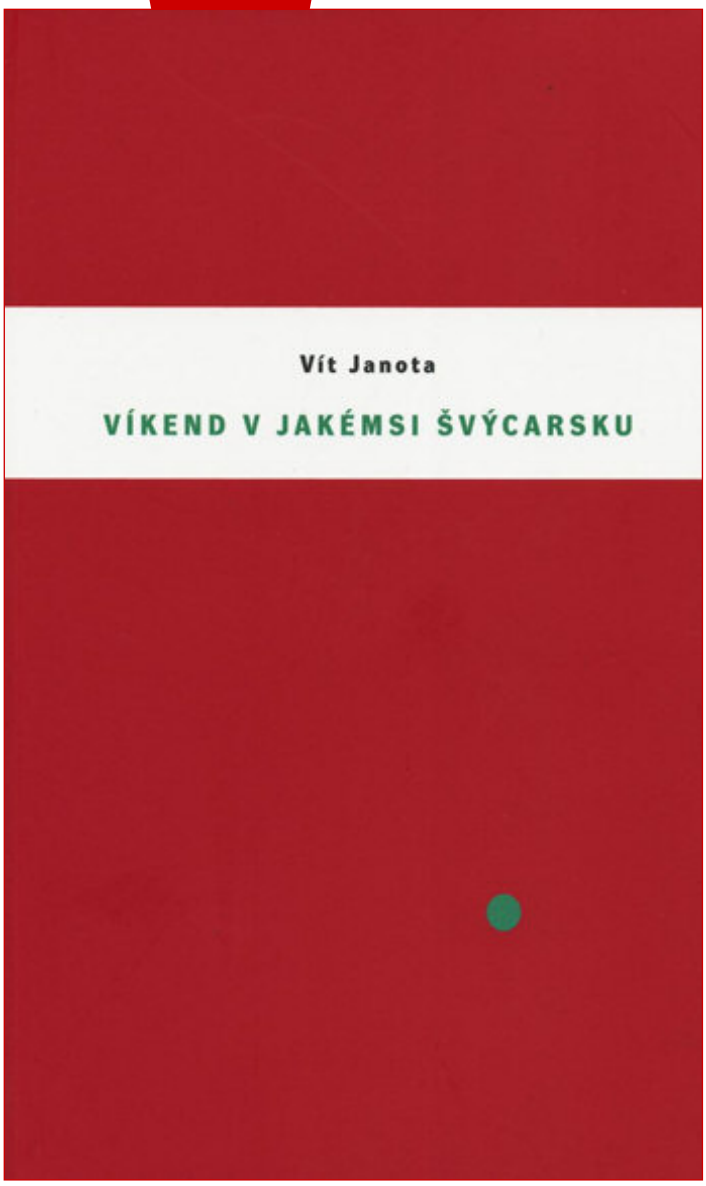
Proč jsme v titulku připomněli „zbabělce“ majíce na mysli jistěže klasické, již záhy sedmdesát let staré Zbabělce Josefa Škvoreckého? Poněvadž není zbabělost jako zbabělost a zbabělost či nedospělost nejmladší generace protektorátního času se jeví na první pohled asi zhola nesrovnatelná se zbabělou zoufalostí a zoufalou zbabělostí (máme na mysli: citovou) mladších protagonistů přítomného času? Jenže také dnes jsme přece účastni jakési „obludné války“ v sobě, jak to řekl Michel de Montaigne, zvláště nejistoty emocionální a racionální, která se „zakusuje ještě i do sebe a tráví se vlastním jedem. Častěji ale utichá sama od sebe než z nedostatku něčeho nezbytného.“ Aniž si to zřejmě přál, neboť nechtěl moralizovat a bránil se moralizování, přesto Přemysl Krejčík vynesl krutý verdikt nad svými vrstevníky: nepociťují totiž sebemenší „nedostatek něčeho nezbytného“. Právě proto jsou zoufalí i zbabělí tváří v tvář posthumanitní citové brutalitě. A když žádají své anděle o pomoc, ti nepřijdou.

Vladimír Novotný

(Přemysl Krejčík: Univerzální katalog zoufalců. Pavel Mervart, Červený Kostelec 2016.)

Matouš

Poezie nevšedně všední

Když se tak zamýšlím nad formulacemi, jež mne napadaly u sbírky mnou právě recenzované, trochu se bojím, že si laskavý a moudrý čtenář pomyslí, co za pitomce spáchalo tuto recenzi. Neboť musím říci, že jsem si několikráte říkal: nejvíce poezie nacházím tam, kde se o ni autor příliš a očividně nesnaží. Nehlídá si délku textu, rytmus jako by mu samovolně plynul zpod pera (zpeštřený sporadickými rýmy či asonancemi), žádná zvláštní obraznost se tu nerodí – dokonce tu nalezneme řadu banálních, lexikalizovaných metafor (aniž se s nimi nějak zjevně dále pracuje). A tohle že se mi líbí? A tohle že mám chválit?!

Nu dobře. Snad bych i mohl; pro její, řekněme, vstřícnost ku svému recipientovi. Není tu zaumnosti, enigmatičnosti, přehnaného (byť leckdy efektního) intelektualismu: Kde všude jsem byl, co všechno jsem četl. A pokud už má náš básník zapotřebí trochu se pochlubit, „háže to všechno na dvorek“ domácí všednodennosti. „Nad břidlicovými střechami / omšelých bytovek / plachtí racci.“

Jenomže za takovouto pochvalu si dobré pověsti nekoupíš. Začněme tedy raději z jiného konce. Od toho, jak je někdy velmi těžké zapomenout na všechno, čím jsme prošli během studia a hledání řemeslné zručnosti. Proto, abychom nalezli vlastní osobitý výraz. Ona střídmost není tudíž výsledkem neumění, leč kázně. Vědomí, že ne vše, co umím a mohu, jesti od dobrého.

Svědčí o tom například sotva znatelná jemná ironie a sebeironie. Příměry, u nichž si ani nepovšimneme, jak jsou přesné: „Převracel se / jako pod zablešenou dekou.“ Neboť máš nad nimi důvěrný pocit, jako bys to znal, jako bys toto už někdy četl (možná v naší poválečné post-proletářské poezii?), jenomže jinak. Nezbývá, než abych si také já vypomohl příměrem: tehdy to byly rozjásané

slavnosti zrovinka v nejlepším; nyní jich podobu uhaduješ ze zapomenutých rozpitých sklenic, překocených židlí a dohasínajících lampionů. „Přehřátý vzduch lehl do ulic / jak přiopilá ženská / uválenými spodničkami ometá / fasády domů.“

A ještě tohle mne napadlo nad Víkendem v jakémsi Švýcarsku. Možná právě nad jemně už intelektuálními verši: „Únava je francouzský film / s finskými titulky.“ Že mi totiž způsob výstavby obrazů i jich střída vskutku připomínají film. Ne onen na plátně promítaný. Ale filmový kotouč. Tedy zase příměr: Jako bychom z jednotlivých jeho okýnek rekonstruovali ztajený děj.

Rekonstruovali – tedy my? Což nám Vít Janota předkládá své dílo nehotové? V podobě jakýchsi prefabrikátů? Hleďme, hleďme. A představme si sochaře. Který umí dosáhnout velmi přesného tvaru, ostrých hran. Jenomže mezi takové nemá už čtenářova fantazie kudy vstoupit: aniž by při tom nezranila. Tedy ono už hotové stírá do takové podoby, aby bylo cizí spoluúčasti na výsledném díle (zkušenosti – i čtenářské, řekněme dokonce: jisté angažovanosti) nezbytné. A tehdy se básníkova metafora stává ne-viditelnou, abys skrze ni uviděl: sebe – přítomného v obraze: „Viděls březový háj / plazit se po stráních hlušiny.“ Postupné vršení vrstev nevede k jich překrývání, ale ku zpřesnění výrazu, zmnožení významu.

To už se ti ovšem nepodaří tam, kde je náš básník přes míru vznešený, abstraktní, patetický stejně jako přemoudřelý: „Čas je brusič drahých kamenů na penzi.“ Když totiž nebásní za sebe (a za tebe, čtenáři), ale za přátele (?), generaci (?): „My / bezejmenné nástroje / vyšších principů;“ jest básnění gestem plus abstrakcí. Kdyby raději namísto toho svedl rozvést a plně využíti svých nálezů – jako oné příliš krátké peřiny: „S tím věčným dilematem / zda raději nastydnout / od hlavy či od nohou.“ Banální? - jen dotud, dokud to nebudeš čísti co symbol.

„Na nejzápadnějším výběžku / kontinentální Evropy... ...jen vypouklý obzor / jakoby vystřižený / z pomačkaného plechu." – možná jsi tam nikdy nebyl. A přesto byl, a jsi. Slovem, představou. Možností nacházet podobné konce ve světě před- i za- očima. Dobře bylo - pobýt ve verších a místech Víta Janoty!

Ivo Harák

Vít Janota: Víkend v jakémsi Švýcarsku. (Dauphin. Praha 2016)

A představme si sochaře. Který umí dosáhnout velmi přesného tvaru, ostrých hran. Jenomže mezi takové nemá už čtenářova fantazie kudy vstoupit: aniž by při tom nezranila. Tedy ono už hotové stírá do takové podoby, aby bylo cizí spoluúčasti na výsledném díle (zkušenosti – i čtenářské, řekněme dokonce: jisté angažovanosti) nezbytné. A tehdy se básníkova metafora stává ne-viditelnou, abys skrze ni uviděl: sebe – přítomného v obraze: „Viděls březový háj / plazit se po stráních hlušiny.“ Postupné vršení vrstev nevede k jich překrývání, ale ku zpřesnění výrazu, zmnožení významu. To už se ti ovšem nepodaří tam, kde je náš básník přes míru vznešený, abstraktní, patetický stejně jako přemoudřelý: „Čas je brusič drahých kamenů na penzi.“ Když totiž nebásní za sebe (a za tebe, čtenáři), ale za přátele (?), generaci (?): „My / bezejmenné nástroje / vyšších principů;“ jest básnění gestem plus abstrakcí.

Matouš

Nakladatelství Academia doporučuje

Jaromír Slomek: Prahou Jaroslava Seiferta

Dobovými i aktuálními fotografiemi bohatě vybavený literárněmístopisný bedekr současně slouží jako seifertovská čítanka. Procházka vede pražskými ulicemi od činžovního domu v Bořivojově ulici na Žižkově, kde se 23. září 1901 Jaroslav Seifert narodil, přes školní budovy, jež navštěvoval (základní škola ve Vlkově ulici dnes nese jeho jméno), pražské lokality spjaté s jeho životem i rozsáhlým dílem (další adresy, na nichž Seifert s rodiči a později s manželkou a dětmi bydlel, redakce, v nichž pracoval, kavárny a vinárny, které si s přáteli oblíbil, místa, do nichž se po celý život vracel ve svých verších) až po chrám svaté Markéty v Břevnově, kde se pražská veřejnost 21. ledna 1986 s milovaným básníkem rozloučila před jeho pohřbem v Kralupech nad Vltavou. Vychází v roce třicátého výročí Seifertova úmrtí.

ZASTAVENÍ OSMÉ

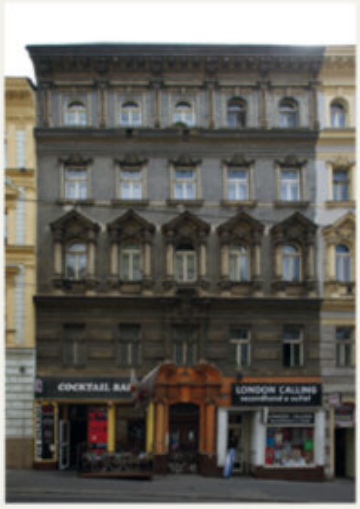
Seifertova ulice č. 787/20

Další z adres Seifertova dětství a chlapectví. Zajímavější než činžovní dům z roku 1893 je historie názvu této komunikace. Léta se jí říkalo umrlčí cesta, protože tudy Pražané doprovázeli své mrtvé na Olšanské hřbitovy. První oficiální název, a ten už znal Jaroslav Seifert jako dítě, zněl Karlova ulice. Roku 1940 se z Karlovy stala Lutherova, po válce nakrátko zase Karlova. V roce 1946 rozhodli pražští radní, že ulice ponese jméno po ruském (sovětském) komunistickém potentátovi Michailu Ivanoviči Kalininovi, aktuálně zemřelém. Tak tomu bylo až do roku 1990. Teprve ve svobodných poměrech po pádu komunistické diktatury se Žižkov přejmenováním této dlouhé a rušné ulice s tramvajovou tratí přihlásil ke svému nejslavnějšímu rodákovi.

Někdejší Karlova, dnešní Seifertova ulice, pohled od centra směrem ke kostelu sv. Prokopa

Ve *Hvězdách nad rajskou zahradou* Jaroslav Seifert píše: „Jinak je Žižkov vlastně městem černého smutku. Nemyslím jen na tu bídu, která hnije ve starých plesnivých činžácích a v moderních vagonových koloniích, nemyslím ani na chudé švadlenky, modistky a žehlířky límců, které tak rády otvírají kohoutky plynovodů, vyprávějíce si předtím, jak mrtvoly otrávené plynem mají pěkné růžové tvářičky a vypadají jako živé, anebo vyskakují z kuchyňského okna na smradlavý dlážděný dvoreček, kde přežalostně živoří chromý kaštan. Tyto zjevy nejsou jen specialitou tohoto prokletého předměstí a při potratech umírá se též jinde smrtí

Seifertova ulice č. 787/20

Chodba v přízemí domu

stejně šerednou. Myslil jsem na jiné věci. / Žižkov je brána do nebes, do pekel a do očistce zároveň. / I když vrozená vznešenost nedovolovala rodilému Pražanovi nikdy v životě šlapat hrbolatou dlažbu žižkovskou, přijde den, kdy tento nafoukaný pán svinským krokem bude odvážen středem tohoto města, nikoli jako vítěz, ale jako poražený na voze umrlčím, maje svá naposled umytá chodidla obrácena k zadkům čtverospřeží, černě oděného. / Žižkov totiž končí hřbitovem; tedy nekončí vůbec, neboť prodlužuje se tak do věčnosti. Z prachu ulic, z hromádek koňského trusu až k hvězdám. Není však zapotřebí tvářit se tragicky k zoufalé melodii smutečního pochodu Chopinova. Kdybyste viděli, jak kluk (žižkovská fauna, na kterou bych byl málem zapomněl) dovede pěkně srazit kamenem funebrákovi chocholatou helmu až na bradu, smáli byste se i smrti v tvář. A smuteční kapela, k nepoznání změněná, vrací se za chvíli ze svatého pole s vyprahlými hrdly a zapadá naráz do některé z věhlasných hospod. A opět zaduje lesní roh, ale to již vítěznou fanfárou, která triumfuje radostně nad ohavným lidským osudem.“

Pohled ze schodiště do dvora

Dětské zážitky při pozorování pohřebních průvodů později uplatnil v básni *Marche funèbre*, publikované v prosinci 1965 v *Literárních novinách* a později zařazené do sbírky *Halleyova kometa* (1967): „Když chodívali totiž s mrtvými / pod naším oknem, / truchlivě hudby vyhrávaly. / A když se vraceli od hrobu, / spustili rozvernou píseň. / A tak mi dnes napadá, / že mělo tomu snad být opačně." Ono okno bylo pravděpodobně v prvním poschodí, při pohledu z ulice vpravo od vchodových dveří.

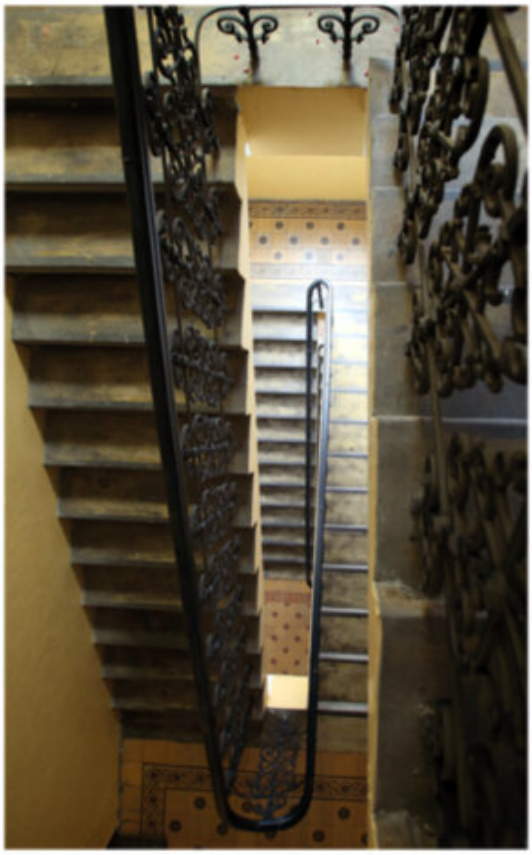
K motivu se ještě jednou vrátil ve sbírce Morový sloup (1981): „Kdykoliv jsem vyhlédl z okna, / vyhublí koně táhli zlověstný vůz/ s vyzáblou rakví. / Jen už tolik se nezvoní, / nemalují se kříže na domy / a nevykuřuje se jalovcem."

Ve vzpomínkách zůstal Jaroslavu Seifertovi činžovní dům v Karlově (dnes Seifertově) ulici jako „pěkný":

Stěhovací vůz před žižkovským domem – to bývalo jako houska na krámě. Obyvatelé tam rádi měnívali své příbytky. Poškorpili se se sousedy, stěhovali se. Neshodli se s panem domácím a o příštím kvartále stál u vrat nemotorný stěhovací vůz s obrovskou firmou. I my se několikrát stěhovali. Nikoliv pro takovéto neshody, ale jednou z horšího do lepšího, jindy zas do lacinějšího. Podle životních okolností. Po několik let bydlili jsme i v pěkném novějším domě na Karlově třídě, těsně vedle Sklenářky, jak se říkalo velkému rohovému činžáku, jehož charakteristická, ale úplně zbytečná renesanční věžička je široko daleko patrná. Náš dům dokonce fasádou splýval s tímto domem, na jehož nároží byla restaurace. Ale kde na Žižkově nebyla hospoda! Téměř v každém čtvrtém pátém domě. (...)

Že dům, ve kterém jsme několik let bydleli, byl z lepších, vidno bylo i z lahůdkářského krámu. No řekněme, nebyl to velký krám, ale voněl po celém domě. Vůně vás praštila do nosu, i když jste šli po chodníku jen kolem a někdo otvíral dveře. S rozkoší vsával jsem tento závan vzduchu, který z krámu vyhrkl. Byl to exotický koktejl všech možných líbezných pachů, který byl namíchán v jedinečnou a charakteristickou atmosféru společnou všem lahůdkářským krámům v těch dobách. Poznal jsem to, nikoliv že jsem je navštěvoval. To nikoliv. Ale okukoval jsem je všude. Je to vůně již neopakovatelná a navždy ztracená. Nechci být chvalořečníkem starých časů, ale marně jsem ji hledal v dnešních gastronomech. (...)

V našem lahůdkářství jsme nic nekupovali. A když se řeklo „chodí ke Kolmanovi", což byl majitel lahůdkářství, znamenalo to vždy zámožnějšího občana a mlsný jazyk. Jen vzácně, obyčejně před vánočními svátky, posílala mě tam matka pro kapary a sardelky. Míval je čerstvější a lepší.

Pan Kolman stával před krámem ve své nízké černé čepičce, kterou nosívali lahůdkáři a lepší kupci, a přívětivě se usmíval na svět a na lidi. Tím světem byla ovšem jen naše ulice. Zdravil jsem ho uctivě. Patrně z jakési úcty k těm nedostupným lahůdkářským pokladům, které střežil ve svém krámě a kterými se chlubil za výkladní skříní.

Kdykoliv jsem vyběhl z domu, nikdy jsem nezapomněl se zahledět do výlohy pana Kolmana. Když jsem měl čas a nepospíchal jsem třeba do školy, vydržel jsem u ní dlouhé chvíle. A tak se jednou stalo pro mě něco velmi vzrušujícího a památného. Pan Kolman mi s úsměvem pokynul, zašel za pult a na špičce ostrého nože podal mi kolečko uherského salámu. Bylo první v mém životě. A dodnes, jak vidíte, jsem mu to nezapomněl.

Sortiment lahůdkářského obchodu připomněl Jaroslav Seifert v básni *Slavný den* (název prý vymyslel S. K. Neumann), publikované 17. května 1922 v časopise *Proletkult* a na jaře následujícího roku ve sbírce *Samá láska*. Kritice – ani komunistické – se její příliš materialistické ladění nelíbilo (byla to prý „slavná ostuda"); autor ji ponechal ještě ve druhém vydání (1948), počínaje třetím (1953) ji vyřadil, neboť si prý uvědomil, že do básně „vrazil", řečeno jeho slovy, „půl výkladní skříně milého pana Kolmana".

„Jak se sluší pravému proletářskému pěvci, / byl jsem na prvního května na Václavském náměstí, / stoje v řadách mezi truhláři, kovodělníky, nádeníky a ševci, / mezi všemi těmi, kdož mají málo nebo nic, / v kapse ani krejcar, v duši bolestí na tisíc/ a pod rudými prapory, které vášnivě vlály, / k modrému nebi jsme hlučně provolávali/ řeči plné pýchy, nadávek, vzdoru a síly, / abychom cinkot zlata a chytrácké řeči sociálpatriotů / hromovou bouří výkřiků naráz přehlušili. // Pohoda byla krásná, v tetelícím se vzduchu / voněla střemcha odkudsi zdaleka, z parku, / chtělo se zpívat píseň jarní, plnou jásavých zvuků / o slunci, o lásce, k poctě všech zamilovaných párků, / ale my ve jménu spravedlnosti a ve jménu práva

/ přišli jsme, abychom demonstrovali / proti tomu, co na hřbet se nám dnes dává. / Pryč s buržoazií, modla kapitálu ať se svalí, / ať žije Rusko, Třetí internacionála buď zdráva! // Žádné války, žádné švindle, nic takového, / chceme nový svět, svět podle přání svého; / neboť život je krásný, a květiny voní, / země oddychuje novou, vlahou radostí / a nám zástupům zastesklo se dnes po ní. / Dost dlouho dřeli jsme se na tu buržoazní chásku, / dost dlouho hromadili jsme jim do kapes dukáty / a neměli jsme ani kdy vyjíti na procházku / do Stromovky, kde voní fialky, bezy, akáty / a vzácné exotické květiny pro buržoazní nosy, / kde v restauraci celý den rušně a zvesela / číšníci sklenice piva na stůl nosí / a ryčné pochody hraje vojenská kapela; / vždyť my ve jménu práva a spravedlnosti / tohohle všeho máme až po krk dost, / a ten, kdo se celý život svůj jenom postí, / chce také jednou, všech starostí prost, / sednout si klidně ke stolům plným jídel / a poslouchati krásné zvuky hudby, / jako by bylo to chvění andělských křídel. // My, občané volní, svobodní, k vám, pánům zbabělým, / dnes do uší hřmíme: my chceme mít k obědu vepřovou se zelím, / k večeři telecí s nádivkou anebo na paprice; / demonstrujeme a pravíme důrazně: nechť nezapomíná / nikdo z vás pánů tam nahoře, / my také chceme píti láhve burgundského vína / a jísti marinované úhoře / a je v nás pevná a nezdolná víra, / že také jednou zasednem si v klidu / ke stolům, k bochníkům ementálského sýra / a za ten všechen žal a za tu všechnu bídu / z přemíry hojných země darů / i my si chceme vybírat ty nejchutnější, / uzené lososy, salámy a bečky kaviáru, / a protože v železnou logiku dějin pevnou chováme důvěru, / věříme, že i my si jednou přihnem z lahví likérů, / a za příkoří, jež my i naši předkové musili vytrpěti, / budem se potom v autech vozit my i naše děti. // Neboť tak tomu chce pomsta, tak tomu musí být, / to je náš veliký sen a v boji náš pevný štít, / a proto v tento slavný den, den prvního máje, / jsme vyšli do ulic, v svých srdcích hněv a touhy. // Radostí celý bez sebe, v ruce karafiát maje, / očima počítal jsem průvod nekonečný a dlouhý."

V té době se už Jaroslav Seifert znal se svou budoucí manželkou Marií Ulrichovou a o „známé gastronomické básni", řečeno s Ivanem Olbrachtem, hovořili také její kolegové v úřadě, tam „jí tyto verše co chvíli s posměchem servírovali, a bez ubrousku, její spolupracovníci i nadřízení".

Pohled z okna v prvním patře do Seifertovy ulice

Liszt Ma Wagner...

Matou

v Piešťanech

2.

3.

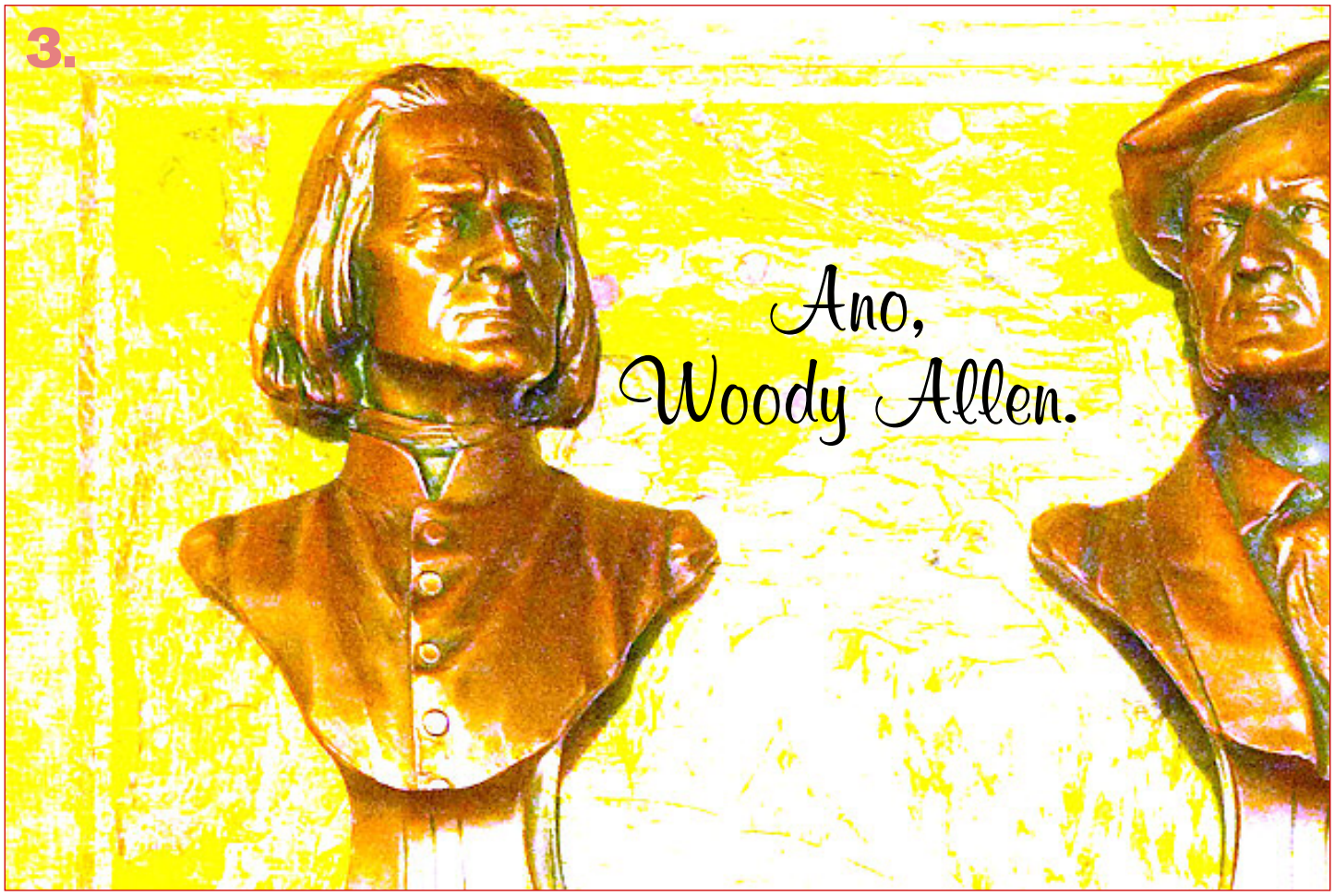

Foto Milan Hrabal

Lukáš Zbytečně moc světa

Marek Śnieciński

Marek Śnieciński (*1958, Wrocław) Polský básník, esejista, výtvarný kritik dokumentarista, překladatel z němčiny a angličtiny. Na Wroclawské univerzitě vystudoval obory dějiny, dějiny umění a filologii. Na téže univerzitě od roku 1988 přednáší o současném umění a fotografii. V roce 2009 obhájil diplomovou práci na téma německá fotografie 90. let 20. století. Je spoluzakladatelem Mezinárodního fóra fotografie "Kwadrat". Jako kurátor spolupracuje s několika berlínskými galeriemi. Publikoval více než sto článků, esejů a překladů o fotografii 20. století, editoval na dvacet katalogů a byl kurátorem několika desítek výstav. Pro polskou televizi připravil několik dokumentárních filmů o výtvarném umění. Současně publikoval v literárních časopisech v Polsku, Německu, Rakousku a Slovensku. Knižně mj. vydal knihu skic o ženách v Bibli (Od Ewy do Marii Magdaleny) a šest básnických sbírek (mj. Coitus sacralis, Jak ci milczeć, Podróż do-słowna). V Německu vydal sbírku povídek Andere Obsessionen. Spolu s Krzysztofem Śliwkou je editorem obsáhlé antologie autorů kolem internetového časopisu Helikopter Przewodnik po zaminowanym terenie. Vedle vlastní básnické tvorby se věnuje překladatelsví z němčiny. Knižně vydal mj. výbory z poezie Dietera Kalky, Petera Gehrische a Bettiny Wöhrmann. Básně, jež vpřekladu nabízíme čtenářům Dobré adresy, byly vybrány ze sbírek Jak ci milczeć a Podróż do-słowna.

mhra

• • •

Spočítej dny a nech mlčení
ať bolí
vykoktej něhu a zavři dlaně
ať se učí hladu
naber vzduch
zhluboka
aby stačil na dlouho

Namaž chléb a dívej se
jak pije světlo

Jarní báseň

Už za chvíli
zazní křik
rodících se listů
do nebe vyšlehne
žlutý vřískot zlatice
ozve se nářek vrby
tlumené sténání šeříku

Už za chvíli
mastnou hlínou umazaná vesna
vyleze z křoví v sadu
nastaví tvář slunci
a vyrazí do města dychtivá
levného vína a mužů

• • •

Myšlenka na tebe má vůni
v níž se nevrací
vlhké listí studené prsty
šepot u kůže stehen
dech pálí sevřenou dlaň

Před námi je soumrak
noc zvolna slíže
sliby potu a slin

Před námi je svítání
otevřené a chladné
připravené pohltit
co zůstane

• • •

Všechno je
štěkot psů
ukrytý za ohradou
oheň schovaný
za živým plotem
nebe zastíněné
mračny a soumrakem
teplý déšť
mizející v šeru

Všechno je dobré

Kdosi nahlíží do paměti
dívá se přímo do očí
v otevřených ústech
narůstá dech
jako novotvar
horký a cizí

• • •

Měj se na pozoru
neboť temnota kterou znáš
kterou jsi dlouho učil
příchuť svého dechu
už nerozezná
kdy nastane ta druhá
bezejmenná
co vždy byla kdesi v tobě
nepodplatitelná
neochočitelná
tvrdá sestra jasu

• • •

Bojím se že přestane pršet
a v absolutním tichu
vyplní pokoj
všechny obludné
nepojmenovatelné
nepotkatelné
nedotknutelné
nepřítomnosti
tuším
jejich mazlivá jména
váznoucí v hrdle
pro každý případ
nezavírám okna
mlčky čekám
na cokoli
z čeho nakonec
dokážu udělat znamení

Konec světa

Kolik toho ještě sebere
zima co trvá
kam dosáhnu pamětí
závistivá slova
se odmítají začlenit
tlučou se v ústech
ani ke spolknutí
ani k vyplivnutí
a stále větší sytost
zalepuje oči i dlaně

Svět končí
těsně u pokožky
i tak je ho zbytečně moc

z polštiny přeložil
Milan Hrabal

Dvě povídky

Luděk Marina

Lukáš

Nabílo

Chlapec tam stál i ráno. Marie rozhrnula záclony. Tak jako s každým svítáním osvobodila svět od krajkových snů. Stál a nehýbal se. Napadlo ji, že musí mít hlad. Musí mít žízeň, určitě mu je zima. Má ztuhlé nohy a je… Překvapilo ji, že ji to nejdůležitější napadlo až jako poslední, ale ten chlapec je jistojistě osamělý. Marek se s heknutím probudil, slyšela ho. „Ještě tam je," řekla, když vstoupil do kuchyně.

Nevěnoval jí však pozornost, usedl ke stolu a začal monotónně žvýkat chléb s medem.

Svítání se zpěnilo do mlhavého dne. „Marku," špitla, ale za jejím mužem už pouze bouchly dveře. „…je mi to líto."

Roztřesenýma rukama solila chodník. Sousedka ji nenávistně pozorovala. Zamávaly si. Marie dokázala svou nenávist alespoň skrývat. Mávající dlaň pokrýval skořicový poprašek pih. Skořice a sůl. Napadlo ji, zda si sousedka všimla nehybného chlapce.

Venčila psa. Narodil se tady. Když se jí ptali, jaké je rasy, odpovídala, že vetaj. Nechápavým pohledům pak vysvětlovala: „Vesnické tajemství." Smích, někdy obligátní, někdy upřímný. To bylo ještě v dobách, kdy bydleli ve městě. Tady její oříšek nikoho nezajímal. Snad jen starého pana Čurdu, ten se bál, aby Marco Polo nevběhl mezi jeho slepice. Marně se Marie dušovala, že Marco by mouše neublížil. Pes je na vesnici zkrátka pes. Kdyby slepici, která je mu dána všanc, nezakousl, bylo by to proti přírodě. Příčil se jí tenhle druhový pragmatismus, tak typický pro lidi z vesnice. Pro ni i Čurdovy slepice měly svá tajemství a touhy, svou osobnost. Nikomu se s takovým přesvědčením samozřejmě nesvěřovala. Ani Markovi ne. Nepochopil by ji. Nechápe ji.

Procházeli kolem malého rybníka směrem k velkému rybníku. Včera odtud poprvé spatřila chlapce. Myslela nejdřív, že je to přelud, kontura stromu. Teprve pak rozeznala jasné lidské rysy. Jenomže co jsou lidské rysy? Je to protichůdnost palce? Výčnělek uší? Nemožnost absolutní nehybnosti? Hlas?

Pohlédla tím směrem, aby si prohlédla chlapce pořádně. Včera na to neměla čas. Běžela rychle k němu, bála se, že umrznul. Zastavovala vlastně od chvíle, kdy vyběhla, ale zcela zastavila až tak na půli cesty. Nedokázala by říct proč. Snad ji odradil chlapcův otrhaný vzhled. Snad její vlastní bezradnost. Snad myšlenka, že tam stojí z vlastní vůle. Každopádně se dlouze dívala na rozrytou hlínu u jeho nohou. Uvědomila si, že mate sama sebe, chtěla se dívat na chlapce tak, aby si on myslel, že sleduje hlínu, místo toho sledovala hlínu a hlavou jí vrtalo, zda alespoň chlapec sleduje ji. Marco mezitím odběhl.

Jak se vzpomínky mísily s přítomností, mísila se i skutečnost se snem. Vlnil se kolem chlapce vzduch? Seděl mu u nohou černý kocour? A věděl o něm vůbec někdo jiný?

Marco zaštěkal a Marie ho pohladila. Psí ocas rozvířil napadaný sníh.

Jak se obléká ležérnost? Marek se měl každou chvíli vrátit a Marie toužila, aby ho svým chováním přesvědčila, že je vše v pořádku. Stála před skříní a ledabyle vytahovala halenky a sukně. Když se na posteli navršila kupa voňavého prádla, upadla do něj. Prádlo se pak několik minut mohutně otřásalo.

„Myslím, že mu donesu něco k jídlu," řekla Markovi namísto pozdravu. Nevšímal si jí. Je na ni moc přísný, nebo si to zaslouží? Zdráhala by se odpovědět.

Marie nesnáší život na vesnici.

Noci

Veronice, protože zastavit se a přemýšlet o nepřemýšlení je často bolestně kouzelné

Marek je najedený a nespokojený. Bezcílně bloumá z kuchyně do koupelny, z koupelny do ložnice, z ložnice do kuchyně, chce se dát Marii najevo, chce se ukázat, ale nechce s ní mluvit, nechce ji cítit, nechce. Nechce! Marie to ví. Choulí se na gauči, tiskne si k nohám deku z umělé látky a touží, aby dokázala neexistovat.

Za oknem se dějí věci. Marie zatahuje krajkové záclony. Chalupa je chladná, Marek sice topí, ale topí málo. Sedí, kouří. Marie sedí.

Až těsně u lesa se něco zaleskne. Chlapec se pohnul! Marie užuž roztahuje záclony, ale nakonec nechá ruku spočinout. Skrz průsvity staré látky se snaží rozeznávat. Chlapec se pohnul! Určitě se pohnul! Chytá se za hlavu! Marie taky, na zádech ji zamrazilo. Musí mu pomoct!

„Víš…“ Marek se s cigaretou v ústech posadí vedle ní, Marie sklopí hlavu, chvěje se a je pobledlá. „Víš, nebylo to poslední dobou zrovna to… lehký… ale já jen chci, abys… Marie… abys věděla, že, no, že… že tě mám zkrátka pořád ještě rád.“

Marii se klepou ruce, sklouzne pohledem k Markovi a víc než pozornost mu chce věnovat nacvičený úsměv. Pohladí ji po rameni, pak ji políbí na čelo a obejme, něžně, nervózně, jako člověk, který se to teprve učí.

„Tak dobrou… lá-sko.“ Druhou slabiku polkne, hlas ho zklame. Marek vyrostl tady, v šesti letech ho naučili vykuchat prase. Nebo to alespoň o sobě tvrdil. Marie nevěděla, co je horší.

Marek ztěžka oddechuje a Marie pořád sedí v kuchyni. Není schopna vyhlédnout z okna. Ráda by se pohnula, ale cítí, že kdyby jen o kousek posunula nohu, šla by si lehnout. Přivinula by se k Markovi a předstírala, že chlapce nikdy neviděla.

• • •

Ráno je záclona roztažená. A tam, kde nikdy nikdo nestál, je stále prázdno.

V nadstavbě jediného okamžiku stal se náš příběh. Uvědomuji si, s postupem času stále intenzivněji, že jen tam je možné skutečně prožít. Nenapsal bych jediný řádek o tom všem, kdybych nevěděl, že je vše promlčeno, ztraceno; že je mé tápání beznadějné. Vždy jsem beznadějně tápal právě s perem v ruce. Ohledával jsem cesty vedoucí k neskutečnu, ke štěstí, znám štěstí, ano, znám šťastné dny, kam mne však mohou vésti?

Když vše skončilo, vydechl jsem. V ústech bahnitý jazyk, napadaje na jednu nohu, přibližoval jsem se k osobě, kterou jsem znal, která byla ona, ale která nebyla a nikdy nebude moje ona. Nebude moje!

Co se stalo během toho okamžiku? Ne, lépe je ptát se, co se změnilo. Odpověď je jediná, jednoduchá a obnažuje plně mou bezradnost: Nic.

Jsem – a vždy jsem byl – člověk odpírající sám sobě útěky k představám, k fantaziím a snům. Nic, říkal mi otec tehdy, se nemůže vyrovnat tomu, když ti tvář brázdí slza. A já mu rozuměl. A já brečel. Plakal jsem kapky krve. Krev byla tím světem nesmyslna, který však jediný je s to – jak jsem zjistil později – překonat útrapy světa, kde vše dává smysl.

Až nedávno jsem se po bezesné noci probudil a rukou vedle sebe hmatal prázdno a znenadání se mi zazdálo, že cítím cíp halenky vonící jí. Stud se ve mně vzbouřil a já nevěděl, kam utéct před sebou samým. Cítil jsem neutuchající potřebu omluvit se. Někomu. Jenomže každý potřeboval vědět, za co se omlouvám. Každý, kdo mluvě se mnou toužil být někde jinde a s někým jiným. Jak jsem jim měl vysvětlit, za co se chci skutečně omluvit?!

Vídávali jsme se jednou dvakrát do půlroku. Měl jsem zpoždění. Pršelo. Vzpomněl jsem si, jak ještě jako malá holka nosila žlutou pláštěnku. Všichni si ji pro ten její slavný pršiplášť pamatovali. Já ji náhle viděl! Malou holku s kníratou pusou, jak upila mléko, které nesla domů mamince. Chytl jsem ji za ruku, svou chlupatou, mozolnatou dlaň jsem vsunul do její a poskoky jsme se vydali přes náves k rybníku, upíjejíce to mléko, které její matka stejně nepotřebuje, protože je už dvacet let po smrti. A to bylo vše.

Zhrozil jsem se, zase, výčitky svědomí, ale tentokrát i jakési vědomí slastného a dosud neobjeveného klidu. Já tu ruku cítil, skutečně jsem ji cítil! To už mě zdravila a já se musel věnovat konvencím, frázím a obalováním lásky do něčeho, co nemohu nazvat jinak než rutina a povinnost. Jak se máš?

Já… dobře… taky… ten taky… žije… zemřel.

Chtěl jsem ji popadnout za ruku, kterou jsem ještě před chvílí svíral tak pevně a plačtivě ji křičet do tváře, že já, já ještě žiju a žít budu ještě dlouho, určitě dost dlouho na to, abych mohl odčinit chyby z let, kdy jsem byl ten… a ten… žije…už zemřel… tak to je mi líto… já zaplatím.

Možná jsem skutečně objevil nové vyhlídky, nebyly sice nijak nadějné, byly zauzlené a zapouzdřené, ale byly. Byť jen pro mě. Jenomže nejsem snad já sám tím jediným, o koho bych se měl starat a kdo by mě měl zajímat? Ano i ne, chtělo by se mi říct.

Ale nemůžu: musím se ptát, musím pomáhat starému a nemocnému, musím jednou týdně zdvořile konverzovat s nahodilou ženou, někdy se s ní pomilovat.

Ale nemůžu: protože moje ruka tápala; protože kdyby byla moje ruka samotná, žádný příběh by nevznikl, okamžik by se rozplynul, tak jako každý jiný.

Neodpovím. To je jediné, co vím.

Snažím se zachytit. Snažím se chytit…

Lukáš

Meditace

David Sokol

Předmět byl odevždy lidskou intencí, alespoň u nás. Ať jsme hledali svorník v transcendentální jednotě apercepce, ať jsme jej hledali v transcendentálním vědomí, ať v transcendentálním Bohu. (Ach, jak to slovo zní, není to vůbec žádná náhoda!) Ale jestli jsme si něco uvědomili díky Kantovi, bylo to, že jsme sami. Jistěže o tom Kant nevěděl. Jak mohl vědět Descartes, jaký byl předmět jeho intence?

V ἀνάμνησις to samozřejmě spočívá. De gustibus non disputandum est. Veškerá naše intence je v nás. To je to Kantovo poselství! Nač se zbytečně rozmazávat o tom, že existencialismus je humanismus, to všechno už je v Kantovi. Nemá cenu se vydávat na dialektickou jízdu, člověk stojí na místě – to je pravý smysl ono *hvězdného nebe nade mnou a mravního zákona ve mně*. Člověk stojí, stojí, nohama ve věčnosti, zbytek těla je plášť časoprostoru, zbytek těla je ta naše vina. Nezapomínejme ani na toho Augustina. Osvícenství se snažilo nad křesťanstvím udělat kříž a bylo jen náležité, že poslední jeho filosof tenhle zdánlivě dialektický pohyb zastavil (Slyšíš, Hegele?)

Jak se mohlo říct o Sartrovi, že je posledním filosofem? Kant, Kant byl poslední, snad ne navždy. Člověk se musí ponořit do scholastických labyrintů, aby pochopil, že je to možné. Nelze roubovat pátý rozměr na náš prostor. A tím míním prostor životní, bytí ve světě, situovanost, fakticitu, jak tomu říkali někteří šumaři.

Nesmím ztrácet ze zřetele předmět. Člověk je vržen do takových pochybností, do takového víru! Člověk musí vše považovat za nepravdivé, musí věřit svým nohám, svým kořenům. Naturalismus není zhoubný! Vždy je třeba, aby naší intencí byl nějaký velice mocný, a smím-li to tak říci, zlotřilý podvodník, který vynakládá veškeré úsilí, aby nás zmátl. Ale nezapomínat, že na konci jsou vždy slova: *přirozeným světlem je zřejmé, že veškerý úskok a podvod závisí na nějakém nedostatku.*

Co je nedostatek jiného než jakási podivná manifestace nicoty. Nic je, o tom není pochyb, ale v našem světě, který není nikdy pouze smyslový, se vinou rozumu skrývá. Rozum je třeba podrobit Kritice. Kritice!

A stejně tak i naše životy.

Lukáš

Marek Douša

nic nic nic
co chceš víc?
velké
NIC

Lukáš

Hashtagy

Eva Nováková

@citytransport: #toptag Cesta #MHD je samej #ošklivej a #tlustej Žádnej #sixpack

@citytransport: #Cesta #MHD #Krásná #slečno #větší #drobné #prosím

@citytransport: #toptag #Cesta #MHD #srdce z lepenky: #Jezte zdravě, #cviště jógu, #milujte se

@citytransport: #toptag #Cesta #MHD z #Pandžábu do Pandžádu je #peklo na #Zemi, hlavně v létě

@EET: Udavačský #web #zrušen #Nápověda k #udávání #zůstává
Počet sdílení: 1282, Likes: 93, Komentáře: 0

@EET: #Konec #svobody #podnikání
Počet sdílení: 856, Likes: 0, Komentáře: 0

@EET: #Sláva #EET, #zdražujeme, nechystáme se skončit
Počet sdílení: 65, Likes: 13, Komentáře: 0

@EET: #Předvídáme #budoucnost #státního #terorismu
Počet sdílení: 73, Likes: 0, Komentáře: 0

@EET: #EET je #sen #ministra #financí #Pomožte mu jej splnit
Počet sdílení: 0, Likes: 0, Komentáře: 0

@krajta: Nepatři všem, nech si finančně #pomoc Zn. #Bohatýmuž
836 inzerátů z rubriky ON hledá JI
@krajta: #Mladá #štíhlá #milenka Zn. #Pěknékapesné
9162 inzerátů z rubriky ON hledá JI
@krajta: #Charismatický #zajištěný #sportovec #46 #185 #17,5 hledá milou #slečnu Zn. #úroveň #diskrétnost #cestování #auta #zábava #sex
1124 inzerátů z rubriky ON hledá JI
@krajta: #slečna v nesnázích? Rád pomůžu jako tvůj #kamarád #sponzor Zn. #5000 #Kč za schůzku
3141 inzerátů z rubriky ON hledá JI

@lipstick: #Lickster? #OMG, #What #is #it? #Application #for #clever #men

@lipstick: #Bože vidíš to, co já? #Pekáč buchet

@lipstick: Z kalhotek #tanga neuděláš Nepodceňuj #České #holky

@lipstick: #startweekend #springcoming #czech #girl #wear #skirts and #czech #boy #like #nature

@práce: #Dopis novému #kolegovi: #pomáháme lidem, #šetříme, #vysoká #základnímzda
35.000 -50.000 Kč/měsíčně, stáří: 2 dny
@práce: #úřad #práce provedl #161700 #šetření, #výsledek: #úspora #50 #miliónů
@práce: Každý #třetí #operátor #uzavírá #pojištění, #smlouva jako záruka Zn. #Nadprůměrná #mzda
30.000 -50.000 Kč/měsíčně, stáří: méně než týden
@práce: #meziročně rosteme, #úřad #práce #eviduje k 31.1.2017 #389416 uchazečů o #zaměstnání

@welcome2017: #Akce #ledový #salát #29,90 #Kč
Akce platí od 1.4. do 5.4.2017
@welcome2017: #Akce #500g #rajčata #59,90 #Kč
Akce platí od 6.4. do 10.4.2017
@welcome2017: #Akce #okurka #salátová #1kus #19,90 #Kč
Akce platí od 11.4. do 15.4.2017
@welcome2017: #Akce #vařená #červenářepa #500g #45 #Kč
Akce platí od 18.4. do 20.4.2017
@welcome2017: #Češi #milují #nákupní #akce To #koukáte jak nám #rostou

Lukáš

Taková hloupá, ošklivá holka (školní slohová práce)

Ivo Harák

(Na poněkud již zažloutlých, hrubou kancelářskou sponkou sešitých papírech je v pravém horním roku prvního z nich velkými, ostrými tahy červené propisky napsáno:
S K A R T O V A T !!!)

Vážená paní profesorko, říkala jste nám před hodinou, že toto má být jakási zkouška na maturitu. Protože je velmi pravděpodobné, že jedno z témat letošní písemné práce bude znít: Moje nejlepší kamarádka. Témata prý se opakují po letech v určitém pořadí, takže... Také jste nám říkala, abychom si nejdříve dobře rozmysleli, o kom vlastně chceme psát, a všechno si dobře dopředu rozvrhli, neboť se boduje jak to, čemu my říkáme obsah, tak také rozsah práce. Jež nemá překročit stanovený počet slov. Nemáme se prý pouštět do nějakých hlubokomyslných úvah, abychom nezabředli do problémů, jimž nerozumíme. Také se pak snáze ztratíme v dlouhých souvětích; i když gramatické chyby nejsou jediným a rozhodujícím faktorem hodnocení.

Dlouho jsem přemýšlela, zdali se vůbec to, co Vám hodlám napsat, do podobného textu hodí. Nevím totiž vlastně ani, zda mohu dotyčnou nazvat svojí kamarádkou. Ke všemu jsem si uvědomila, že má jít o charakteristiku – tedy něco jako popis. Popis osoby. Ale můžeme prý použít také prvků líčení. Tedy popisu citově zabarveného; v němž smíme využít i uměleckých prostředků.

Říkám si, jestliže smím být alespoň trochu za umělkyni, že snad také mohu být osobní. Jak jinak, pokud mám do toho, co píši, vložit své city. I když mi zrovna tohle slovo zní natolik zvláštně, že bych je raději nepoužila. City? – kdyby jenom ty! Vždyť se chystám psát o tom, o čem přece i Vy sama musíte něco vědět. I když se teď na škole dělá, že se vůbec nic nestalo, že se vůbec nikomu nic nestalo. Že si za to ta holka může sama.

Já vím, já vím, že nám Ferdův tatínek koupil do školy počítače a že zaplatil taky úpravu školního hřiště, že bychom, nebýt jej, nakonec do té Itálie nejeli, že se Ferda učí nejlépe ze všech a zaslouží si jít na vysokou a bylo by hloupé, aby si kvůli takové maličkosti, takovému hloupému žertu zkazil život (jak se říká). A ti jeho kamarádi!? Hoši se trochu napili, zařádili si, provedli blbinu (tyhle nespisovné výrazy tady používám schválně: v uměleckém díle se to prý smí; a na důkaz citového zaujetí také). Holka si to neměla tak brát. Nakonec by se tomu po letech sama zasmála. (A hlavně: nejvíc opilá byla přece ona!)

Já přece vůbec nechci soudit Vás nebo pana ředitele; proto Vás prosím, abyste tuhle práci nikomu neukazovala. Jestli bych někoho měla soudit, tedy především sebe – jenomže to neumím. Neumím jinak, než že řeknu, jak se to všechno seběhlo.

Anežka se k nám přistěhovala o prázdninách – ale to pro Vás není novinka. Bydlela… (Chtěla jsem napsat: bydlí; jenomže to už teď vlastně není pravda.) Bydlela tedy v takovém tom polorozbořeném domku kousek od naší vilky; denně chodíváte kolem do města z práce. Žila tam u babičky. Předtím byla s mámou v Praze. Jenomže, jak říkaly ženský v konzumu (nevím, jestli je to spisovně, a netvrdím, že jde o umění – tady vlastně cituji svoji máti), dost chlastala a bývala veselá mezi nohama. O dceru, teda jako Anežku, se nestarala, to spíš Anežka o ni. Vždyť prý by ta její máma kolikrát ani nedošla domů, jak byla zlitá! Možná také proto k nám do městečka k babičce nejezdila Ágnes příliš často. Takže si ji pamatuji jenom zběžně: Taková obtloustlá holka ve vytahaném svetru a nemožně nemódních šatech. A pořád jen na zahrádce s babi. Skoro ani nevyrazila ven. A už vůbec ne za klukama. Jenomže co by taky s nimi dělala, když vypadala jako hastroš. A co by oni dělali s ní!?

Za sebe mohu říci, že jsem ji, mezi námi užíváme takového výrazu, měla v hejtu. Prostě mě štvala od první chvíle, co jsme se trochu poznali. Tedy vlastně od minulých prázdnin, kdy se přistěhovala. Už jenom to, jak vypadala. Od pohledu ošklivka. A provokovat uměla! – tím, jak byla pořád vyklidněná. Teda jako že si z ničeho nic nedělala. Protože holky s ní nechtěli mluvit a kluci se jí furt posmívali.

Teď snad mohu použít jedno poučení od její babičky. Tu jsem měla docela ráda. Znala se s mojí mámou. Byla taková, no, hodná. Jak bych to jenom lépe vysvětlila. Vlastně taky taková klidná. Na všechno znala odpověď. Když jsem jí jednou od mámy přinesla staré časopisy s nevyluštěnými křížovkami, protože si nad nimi ráda zapřemýšlela, cosi nám upekla. Teda pro mne a pro Anež. Dívala jsem se na to všelijak – u cizích raději nemám nic jíst ani pít, říkají naši. Ágnes to zbaštila; však: má z čeho být tak tlustá! A její babi, jak mne vidí, že se mi do toho moc nechce, pronese mimoděk: „To je zvláštní, že lidi hltají dobré a sotva do sebe soukají, co jim nechutná. Kdyby měli rozum, rychle zhltnou to, co jim nejede – ať už je to pryč. A to dobré, dobrého nejen pomálu, ale taky pomalu – aby dýl vydrželo.“ (To ji jako cituji, tak myslím, že to můžu nechat nespisovně.) Jenomže, tvrdím zase já, po tom špatném zůstává přece v puse takové hnusná pachuť.

Každopádně se do toho pustím, i když se mi moc nechce a i když vím, že tohle nepůjde zapít ani slivovicí (kterou už občas můžu, protože mi bylo osmnáct). Tak ta babička to myslím brala jako svoji vinu, co Anežčina máma udělala. Proč by se jinak tolik o tu protivnou holku starala! Říkala sice, že kromě Anežky už nikoho nemá… Přece měla ještě tu její mámu, i když odjela do Švýcarska. Aha. To jsem zapomněla napsat? Anežčina máma si našla nějakého staršího pána a odjela s ním; on ale Áňu nechtěl vzít s sebou. Ani máma ji nechtěla. Uznávám, že to pro ni muselo být těžké: rok před maturitou, z Prahy do malého města. Jenomže si říkám: Holka, jestli’s v tomhle chodila po Praze, tak potěš pámbu tamní turisty! (To jako napodobuji svoji máti.) Takže to vlastně v tomhle měla lepší. I jinak. Její babi do hospody nechodila, akorát: Ona byla taková… Starobylá? Staromódní! Zkrátka, chodila do kostela. V pátek na ranní už v šest. A v neděli „na hrubou“ (jak pravila). Anežku brala s sebou.

Dovedu pochopit, že nemají prachy na nový hadry (jak se říká). Že z babiččina důchodu a Anežčiných brigád se jim žilo těžko. Pochopím, že proto nemohla ani na diskotéky; i když: šikovná holka si to umí zařídit, aby ji pozval její kluk; a zaplatil za ni i pití. Ale co nechápu: že byla Anežka tak za-

Ani máma ji nechtěla. Uznávám, že to pro ni muselo být těžké: rok před maturitou, z Prahy do malého města. Jenomže si říkám: Holka, jestli’s v tomhle chodila po Praze, tak potěš pámbu tamní turisty! (To jako napodobuji svoji máti.) Takže to vlastně v tomhle měla lepší. I jinak. Její babi do hospody nechodila, akorát: Ona byla taková… Starobylá? Staromódní! Zkrátka, chodila do kostela. V pátek na ranní už v šest. A v neděli „na hrubou“ (jak pravila). Anežku brala s sebou.

Jenomže já si myslím, že hezké známky dostává i proto, že dobře vypadá, každému je sympatický, bývá úslužný, pořád se usmívá. A nikdo už se neptá, jestli se na Vás usmívá taky, když už přejdete. Já nechci žalovat, dokázat to nemohu (leda by promluvili taky jeho kamarádi) a věřím, že to zůstane jenom mezi námi. Ale myslím, že byste se moc divila, kdybyste věděla, jak se na Vás tváří a jak o Vás hovoří, když ho nevidíte ani neslyšíte. A vůbec: jaký je.

ostalá – protože do kostela chodila ráda! Nejdřív jsem si myslela, že tam jenom doprovází babičku. Taky jsem se jí divila, že i v pátek ráno – to vím, to tam přece nemusí ani ti pitomí katolíci! „Tak ji přemluv, ať tam jde sama – neboť ať tam nechodíte;“ jsem ji navedla. Aspoň by ve škole nebyla ospalá. A mohla by se i líp připravit. Byla to opravdu husa: „já nemůžu, kvůli babi. A kvůli sobě.“

Husa, vždyť říkám. Nejen ošklivá, ještě taky hloupá. Sama víte nejlépe, jaké měla se školou problémy. Tak tak procházela. Vždyť jste jí říkala, jestli by nechtěla jít na nějakou lehčí školu. A co Vám odpověděla? – „To bych babičce nemohla udělat.“ Nemohla, nemohla. Tak se učila po nocích, a to šla ještě kolikrát na brigádu, uklízet po diskotéce; kluci prý ji tam viděli. To učení mohu potvrdit. Často se u ní svítilo skoro do rána. A kluci? – „Co dělá taková oliheň tady na parketu? Když nemůže vchodem, vleze sem zadem. No, ono je po půlnoci, čarodějnice už mají sabat!“ A schválně na tu podlahu, kterou zametala a vytírala, plivali. Nebo něco ještě horšího. Ale u toho jsem nebyla. Protože já z diskotéky odcházela mezi prvními. Kdežto Ferda...

Vím, že ho máte ráda. Nejen kvůli jeho tatínkovi. Slušně se obléká, slušně i chová. V hodině říká vždycky to, co se po něm chce. Ani se moc nemusí učit. Vlastně je to takový opak naší Anežky. Jenomže já si myslím, že hezké známky dostává i proto, že dobře vypadá, každému je sympatický, bývá úslužný, pořád se usmívá. A nikdo už se neptá, jestli se na Vás usmívá taky, když už přejdete. Já nechci žalovat, dokázat to nemohu (leda by promluvili taky jeho kamarádi) a věřím, že to zůstane jenom mezi námi. Ale myslím, že byste se moc divila, kdybyste věděla, jak se na Vás tváří a jak o Vás hovoří, když ho nevidíte ani neslyšíte. A vůbec: jaký je.

On by asi namítnul, že se mu chci mstít, protože před tím se mnou chodil – a rozešli jsme se. Rozešli? S klukama hráli takovou soutěž: Kdo víc. Jak bych Vám to jenom... O tomhle se mi teda už vůbec nechce hovořit, protože je to „pěknej humus“. Do jednotlivých detailů se nechci pouštět, snad postačí, že důkazem byly dívčí kalhotky. A kdo jich nasbíral nejvíc, byl... Oni mu říkali: Král klínů. Víte, co mi řekl? „Tak ti děkuju, díky tobě budu zase první. Jo, vrátím ti je. Až po sčítání. Jestli chceš, klidně i vypraný. Jinak si z toho nic nedělej. Bylas dobrá. Akorát musíš ještě trochu přidat. Nejen v sexu – taky v matice!“

Chvíli, vlastně hodně dlouho mi trvalo, než jsem se z toho dostala – a začala (trochu i natruc) chodit s Karlem. Je sice Ferdův kamarád, ale: přece úplně jiný. Takový už usedlý, rozumný, seriózní. Jako jeho táta, co dělá v bance. A máma říkala: toho se holka drž, s tím se neztratíš. Navíc mu jde matika. Kdyby tak věděla!

Tuším, že se Anežka nelíbila ani Vám. Kolikrát jsem Vás slyšela: Běž se holka upravit. To nemáš nic lepšího na sebe? Ty se snad ani nemyješ. Ne, že bych jí chtěla pomoci; myslím, že teď už by to ani nešlo. Protože tímhle jste nás fakt dostala! – Ona sice vypadala jako špindíra; to ty hadry: sepraný, pospravovaný (tady to mám schválně nespisovné, však víte), zalátaný, z druhý ruky nebo od bábi štrykovaný po nocích. A ona už na to její babička ani pořádně neviděla. Anež? – jsem se jí ptala jako: Já tě moc nemusím, tady snad nikdo, ale zase: chodíš na brigády, něco snad vyděláš!?? „Máma za mě neplatila, teď mi bylo osmnáct – a je tam dluh. Za popelnice. A babičce na domek taky musím...“ Kdyby byla kamarádka, třeba bych jí dala nějaký starý hadry (to je taky schválně). Jako že bych jí s tím oblečením pomohla. Ale copak by se do něho vešla?

Umytá a upravená teda chodila. Jenom to tak divně vypadalo. Někdy mě napadlo, že by se mohla odstěhovat do toho Kapistánu nebo kam. Jak jsou tam ženy úplně zahalené. Smála se tomu (nechápala, že to myslím vážně; vlastně – že ji chci naštvat,

urazit, rozhodit): „Ale já jsem křesťanka. Myslím.“ – No jo, prý tam křesťanům řežou hlavy. A ze žen si dělají ty, sexuální otrokyně. Kdyby tak věděla!

„Myslíš? Ty to nevíš určitě? Tak proč blbneš s tím kostelem?“ – „Víš, ono se to strašně těžko vysvětluje někomu, kdo se domnívá, že věří jenom hlupáci, že lidi věří jenom kvůli tradici nebo ze strachu. Já vím. Škola mi moc nejde. Ale neboj, dostuduju.“ (Kdyby tak věděla!) Zkusila jsem to přesto nakousnout z té tvrdé a možná už plesnivé strany: „Tak proč teda věříš? A čemu?“ – „Víš, myslím si… Ne, já vím: nic není náhodou. Teda: jsou i náhody, ale když se na ně podíváš blíž… To s mámou. A teď babi. Dodělám gympl, půjdu na nástavbu. Budu sestřička. Zdravotní. Abych mohla pomáhat. Lidem. A babi. Kdybych byla s mámou – té by to bylo málo. Takhle můžu. Ale: někdy kvůli ní brečím. Kvůli mámě. Potají. Aby babička neviděla. Řekneš: Náhoda? Viděla jsem dokument: nákladní auto mělo špatně seřízený motor. Výfuk. Do kabiny šel oxid uhelnatý. Čtyři lidi v ní. Usínají. Najednou vrazí do stopaře u krajnice. Probudí se. Vyskočí ven. Ten stopař umřel. Aby ti čtyři mohli žít?“ No povězte mi, paní profesorko, jestli to není úplná hloupost! Teda vlastně tohle: Může nás mít někdo rád i tehdy, když vypadáme úplně hnusně? Rád: Jenom tak? I mě!?

Říkala jste nám, ať se držíme zadání a příliš od něj neodbíháme. Táta zase povídal: „Když chceš trefit několik zajíců, nakonec střelíš honce.“ Někdy ještě dodal: „Nebo sebe…“ Taky jsem četla, asi v nějaké povídce, že to sice nemusí být pravda, ale důležitější je, že je to dobře podáno. Jenomže já se bojím, že plácám sochu z bláta. Nechce držet. Vidím ji, vím co – a nevím jak.

Nechci také, abyste si myslela, že jsem taková do větru. Ferda, a pak Karel. Ferda – snad mi lichotilo, že se líbí každé; i Vám (víte, jak to myslím). Vlastně všem. Umí se oblékat, chovat, vyjadřovat. Tolik toho ví, všude byl; k osmnáctinám dostal auto! A když je toho tolik kolem něj, pak už vlastně ani nevíte, jestli taky tam uvnitř. Teda: Co tam je. Jeho fotřík (tak o něm Ferda mluví) prý v něm vidí politika. Ano, na politiku by se hodil. Myslím.

Karel? – možná mi dělalo dobře, že je Ferdův kamarád. Že o tom Ferda bude vědět. Že ho vlastně takhle převezu. Připadal mi, proti Ferdovi, takový málomluvný. Solidní. Všechno uspořádané, vyrovnané. Vlasy, šaty, věci v lavici. Však jste se jej proto něco nachválila! A jak mu šla matika! Bóže, té já nikdy moc nerozuměla. Ne, že bych to nakonec nedala: ale všechno jsem se musela naučit zpaměti. Vlastně jsme se dali dohromady, když mi vysvětloval ty vektory: to já nikdy nepochopím – jak lze dopředu vypočítat, kam budete směřovat v prostoru. Nebo tak nějak. A jestli bych do Ferdy řekla, že něco jiného tvrdí – a něco jiného si myslí, do Karla tedy nikdy. Ale třeba jenom proto, že toho nikdy moc nenapovídal.

Ale třeba jsem si s klukama začínala taky proto, že se s holkama od nás ze třídy pořádně nepobavíte. Leda kde byly o prázdninách, koho zajímavého potkaly, že jsou sice zadané, ale tenhle! by stál za hřích (einmal ist keinmal; stálo v jiné knížce), no kdyby si vzala tyhle nový hadry (už zase cituji), hlavně musí přemluvit papínka, aby jí dal na ňůňo spoďáry, protože o tom, zda vejdete, přece rozhodují dveře!? Jedině s Ágnes: akorát mi přišla taková – duševně zaostalá. Jako nějaká Rettigová, no zkrátka: jak z předminulého století. Takové vedla řeči: Že když nabídka převyšuje poptávku, věci ztrácejí na ceně. (Odkud vzala tohle? A co to vlastně znamená!?) Že kdo chce potrestat druhé, nejvíce ztrestá sebe. Že nezáleží na tom, co si kdo myslí, pokud mám čisté svědomí. Že někdy upadneme proto, abychom věděli: tady je bláto. A podruhé tudy nešli. Že nás rodiče mají rádi i v roztrhaných hadrech. Že pámbu je takovej náš táta. (Ale já si stejně myslím, že to všechno odněkud vyčetla. Protože: Jak to ona měla s rodičema!?)

„A jak to máš s klukama?“ – zeptala jsem se. Smutně se usmála: „Nevidíš?“ – Bodejť. Nemožné názory, nemožně oblíkaná, chytrá také moc nebyla. Kdyby aspoň bohatá! Těma řečičkama si to možná jenom chtěla pocukrovat. Protože kluci z ní měli – napsala bych prdel, ale to by bylo vulgární? Jenomže taky pravda: Kostelní panna jí říkali. A prý to dělá s farářem. Protože ti musí být nadržení!; když nesmějí s ženskýma. Ale teď se to na ně provalilo: co provádějí s těmi ministranty. A Anežka, i když to opravdu byla strašná ochechule, přece jenom pořád vypadala líp než ministrant. Jenomže jsem tomu věřila jen chvíli: Áňa všude chodila s tou babičkou… „Ta moje holčenka, to je poklad, to poslední, co mi zbylo;“ šeptala mi do ucha: „To jsem ráda, že jste kamarádky. Protože chudák holka. Pořád zavřená doma s učením. A ty brigády! Moc kamarádů nemá…“

Já – a kamarádka?!? To sotva! Taky jsem nechtěla, aby nás někdo viděl spolu. Ještě by si mysleli… V nějaké další knížce jsem četla, že ošklivá holka se chce vždycky kamarádit s hezkou. Protože si myslí, že z té krásy jako dopadne něco taky na ni. Takový odlesk. A může jí to pomoci. U kluků třebas. I když: Anež a kluci!? Hezká nebyla ani co se špíny za nehet vejde. No, a v té knize o kousek dál stálo, že to se ale holky mýlí: Poněvadž všechno nakonec skončí tak, že to, co dopadne, je stín ošklivosti – na hezkou.

Taky jsem zjistila, že Anežka lže. Chodí do kostela – a lže. To by opravdu klidně mohla – s tím farářem!? Protože jednou, když jsem byla zase u nich doma (babička napekla buchty, povidlový, povidlové), vzala talíř s buchtami a kafe, bokem mě jako šoupla vedle do pokoje – a zavřela: „Víš, nevím jak bych ti to… Stala se mi taková. Věc. U nás na záchodku. Ve škole teda. Když jsem. Byli tam kluci. Nalezlí. Přes dveře. S mobilama. Že mě vyfotí. Prý se to teď děje. Pak že to někam. Vyvěsí? Ferda je vedl. Ale nepovedlo se jim to. Rychle jsem rozrazila dveře. Rozutekli se. Akorát na zemi. Ležel. Karel.“

Karel? Můj Karel!? – s tím běž někam. Proč by něco takového? Proč by nějakou ta-

Přemýšlím, co na takových holkách kluky láká? – možná ta jejich hrdost. Říkala jste, že v přijatelné míře můžeme využít uměleckých prostředků. Zkusím Vám to tedy přiblížit: že všechny ty urážky a nadávky a neúspěchy po nich sjíždí... Jako špinavý vlhký sníh na jaře po střeše. Sníh se špínou spadne dolů a rozteče se do hlíny. Střecha je v jarním sluníčku zase svítivě červená. Čistá.

kovou? Ferdovi by to mohlo být podobné. Jakože vyfotíme opici, jestli má džungli v rozkroku (takhle totiž mluví, když ho neslyší nikdo z dospělých). Ale Karel? To bylo naposledy, co jsme se s Anežkou sešly. Vlastně úplně naposledy ne...

Přemýšlím, co na takových holkách kluky láká? – možná ta jejich hrdost. Říkala jste, že v přijatelné míře můžeme využít uměleckých prostředků. Zkusím Vám to tedy přiblížit: že všechny ty urážky a nadávky a neúspěchy po nich sjíždí... Jako špinavý vlhký sníh na jaře po střeše. Sníh se špínou spadne dolů a rozteče se do hlíny. Střecha je v jarním sluníčku zase svítivě červená. Čistá.

Taky jsem viděla, jak na takovou střechu házel jeden malý chlapeček koule z bláta. Přestože byla vysoko. Na jiné by dohodil snáze: jenomže byly z plechu. Lákala ho tato: z rudých tašek. Asi že se tam bláto zřetelně vyjímalo.

Přitom to byl jinak docela oprýskaný činžovní dům. Teď mne napadá, že už zase cílím na víc zajíců. Vrátím se tedy k Anežce. Protože – víte přece o té loňské oslavě? Naši odjeli na víkend k babičce na Moravu. Pozvala jsem pár holek a hlavně kluky od nás ze třídy. Samozřejmě Karla. Abych si to užila. Taky Ferdu. Aby viděl. Tomu, co mi Anež řekla, jsem nevěřila. Byla jsem si jistá, že mi to chce překazit. Že mi ho závidí. Anebo – hůř: Že je tak zblblá z toho kostela, že jí tam farář něco nabulíkoval, že chce, abych žila ctnostně. Abych jako už ne-to. Však víte.

Proto mne překvapilo, když kluci chtěli, aby k nám dorazila ještě Anežka. Přišel s tím Karel: „Pozvi ji. Řekni jí, že o to moc stojíme. Ne, že ty o ni stojíš. Ať určitě přijde.“ – „Tak si ji pozvi sám.“ – „Hele, já to nedělám kvůli sobě, ale.“ – „Ale co?“ – „Ale kvůli ní.“ – „Jí chcete pomoct jako?“ – „Pomoct?“ – „Aby nebyla pannou.“ – „Ty myslíš knižní pannu? Když se toho potřebuješ zbavit, použij beletrii. Ale na ksicht.“ – „Tak nějak.“ – „Pomoci, to jo... Vlastně ne pomoci, potrestat.“ – „Potrestat? A za co? A jak?“ – „Roznáší drby. Lže. A kdo lže, ten taky ...“ – „Něco jsem slyšela. A jak teda?“ – „Aby jí oprýskala ta ctnostná fasáda. Aby se trochu lízla. Ne moc, nic divokýho. Lízne se, vyfotíme ji, jak se s někým líbá. Jesi se někdo vobětuje teda...“ – „Hm, ale žádný prasárny. Má tady babičku...“ – „Neboj, máme to pod kontrolou. Tohle jí nasyp do pití.“ Nakonec jsem si uvědomila, že si to Anežka vlastně zaslouží. Za všechno. Jak hraje ctnostnou a přitom -. Za to, co řekla o Karlovi. Za všechny ty její hloupé kecy.

Nechtěla věřit, že ji zvu: „Jsme zase kamarádky, ano. Slavím narozeniny. Musíš si se mnou připít. Že nepiješ? – když říkám: musíš! To bys mne vážně urazila. Jsme přece kamarádky ne!?“ – „Když já jinou kamarádku než tebe nemám...“

Hned u dveří jsem jí podala její skleničku. Ani jsem se nedívala, zda ji dopila. Protože tam byl Karel a hned mne táhl nahoru: „My se teď chvíli jako budem učit matiku, ju! Dobře se bavte.“ Karel to u nás zná, tam nahoře nebyl poprvé. Schody do nebe? Možná někam jinam. Točí se, že když pohlédnu zpátky, mívám závrať. Jako bych měla každou chvíli spadnout. Jako by mne to táhlo tam dolů. Rychle jsem zabouchla dveře pokojíku. Z veliké dálky bylo slyšet cinkot sklenic a hudbu.

Probudila jsem se až v sobotu v poledne. Hrozně mne bolela hlava. I co, do nedělního večera času dost, abych všechno uklidila. Karel už u nás nebyl. Asi musel domů na oběd – oni se u něj scházejí celá rodina. Když tak scházím a dívám se do haly: ono je uklizeno. Teda holky díky! – dokonce i podlaha byla vytřená, umyté sklenice, lahve dokonce vyhozené v kontejneru. Mám celý den jenom pro sebe! ...a svoji bolavou hlavu.

Neměla bych tolik pít. Co když mi do toho taky něco dali? Ale kdo? Karel? – ten by to přece neudělal. Do pondělí se z toho dostanu, vyspím. Navíc: zítra je neděle; a já nechodím do kostela! Chudák Anežka; pomyslila jsem si. Ale: má co chtěla. Ani Anež už tu nebyla. Předpokládám, že domů šla mezi prvními. Vlastně mi trochu přišlo líto,

že jsme se pořádně neviděly. Jestli se trochu napila, třebas vypadla z té své role, třeba bychom si rozuměly. Konečně rozuměly.

V pondělí Anežka nepřišla do školy. Pořád jsem se musela dívat na to prázdné místo v lavici – kdy se vrátí. No dobře: Není zvyklá pít. A jestli přebrala… A co bylo v tom sáčku? „To je takový šumáček, hezky to napění víno, že je z něj šampaňský. To se pak lítá!“ – vzpomněla jsem si na Karla. Holky se celé vyučování po sobě tak divně dívaly (tlemily se, říkáme tomu), pochechtávaly se. A koukaly i po mně a cosi si šeptaly. Teprve cestou domů Magda zasykla: „Ty nevíš!?“ –„ …a co jako? Něco s Anežkou?“ – „Kluci to dali na net. Se podívej. Poprvý. A s okurkou?!“

Nechtělo se mi na to koukat v mobilu. Naši přijdou až večer, kouknu se doma. Kouknu? – přiznám se, že jsem to nedokázala: shlédnout celé. Snad první tři fotky jsem viděla; a začátek videa. Protože co s ní dělali!?! Asi jste to všechno viděla také, možná opravdu všechno. Já ne. Bylo to… A mohu za to já. Proč jsem se ale nejvíc bála, aby nikdo nepoznal, že se to stalo u nás? Proč první věc, která mne napadla, bylo: Vždyť ta holka vůbec není tlustá!

Pamatuji si slova pana ředitele, když mezi nás ve středu přišel: „Chystáte se letos maturovat. K tomu napřete své síly. Ne k podobným nepředloženostem. Nevíme, kdo ony fotografie na internet dal. Jistě chápete, o čem mluvím. Student – maturant by ostatním žákům školy měl být vzorem. Nemyslete si, když už vám je osmnáct, že můžete přes míru holdovat alkoholu. Protože pak to takto dopadá. Budiž vám to varováním. Nebudu pátrat po původu těch fotek. Nebudu zjišťovat, kdo všechno z vás byl přítomen. Pokud je mi známo, trestní oznámení podáno nebylo. Budu se tedy držet faktů: Rozhodl jsem se potrestat jediného zjevného hříšníka, Anežku Pěknou, podmínečným vyloučením.“

Paní profesorko, tehdy se mi zdálo, že jste si obličej zakrývala kapesníkem, když jste k nám šeptala: „Anežka teď po nějaký čas nebude chodit do školy.“ To jsem ale ještě nevěděla, co všechno se stalo. Jenom jsem se hrozně bála, že se to provalí, že nás vyhodí, zavřou! Na Anežku jsem zase tolik nemyslela. Asi přestoupila jinam?

Až potom, po vánocích. Padá těžký hnědý sníh, dým se točí nad zablácenými ulicemi. A tím mokrým sněhem, tou hustou kaší se k naší brance prodírá malá, skoro až k zemi ohnutá paní: „Ráda tě vidím, holčičko. Byla’s její jediná kamarádka. Nemůžu pochopit, co to udělala. Proč? se zapomněla. Jestli to nemá po mámě? Ale všechno bych jí odpustila, jenom kdyby se mi vrátila. Holčenka moje. Aby zase byla… Já už to nějak doklepu, i sama. Nechceš za ní zajet? Třeba by se ti to mohlo… Byla’s její jediná kamarádka.“

Trvalo to ještě asi měsíc, než jsem se odvážila za Anežkou zajet. Musela jsem je dlouho přemlouvat, než mne za ní pustili: „…když říkáte – kamarádka? Třeba by nějaký nový otřes mohl…“ V té dlouhé bílé říze vypadala jako: jako zdravotní sestřička? nebo jako jeptiška. Neplakala ani se neusmála. Potichu se dívala: přese mě nebo spíš do mě. Přinesla jsem jí ovoce a džus. Ani já neřekla jediné slovo. Dokonce jsem zapomněla pozdravit. Chtěla jsem ji pohladit. Ale bála jsem se. Potichu se dívala. Šero za oknem a její vlasy jako opona. Znáte přece tu sochu u nás před kapličkou!? – Klekla bych před ní a prosila. Ale bála jsem se. Bála.

Právě tehdy jsem si uvědomila, že Anežka byla z těch mála lidí, s nimiž jsem nejenom mluvila, ale s nimiž jsem si rozuměla. Možná víc než s rodiči. Copak holky od nás ze třídy! A co kluci? – všechno jsem jim to chtěla říct. Že to není jenom tak. Aby si uvědomili. Jak moc to může bolet. Ale Karel se na mě jenom tak otočí: „Ty můžeš akorát roztáhnout nohy a zavřít hubu!“

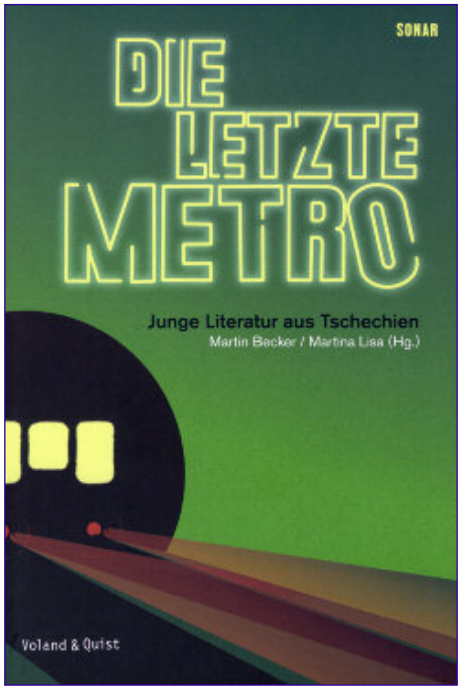
Paní profesorko, a to víte, že uprostřed blázince mají kostel?

(Na poslední stránce práce, stránce snad ještě více zažloutlé a otřepané než předchozí, stojí v levém dolním rohu – opět červenou propiskou, leč tahy o poznání jemnějšími a písmem skoro dětským – psáno: Nedodržela zadání. Překročila stanovený rozsah. Stylově nekorektní.
N E H O D N O T I T)

Neplakala ani se neusmála. Potichu se dívala: přese mě nebo spíš do mě. Přinesla jsem jí ovoce a džus. Ani já neřekla jediné slovo. Dokonce jsem zapomněla pozdravit. Chtěla jsem ji pohladit. Ale bála jsem se. Potichu se dívala. Šero za oknem a její vlasy jako opona. Znáte přece tu sochu u nás před kapličkou!? – Klekla bych před ní a prosila. Ale bála jsem se. Bála.

Ukáš

Die letzte Metro

Nakladatelství Voland & Quist vydalo antologii Die Letzte Metro s podtitulem Mladá literatura z Česka. Pokřtěna byla hned nadvakrát, poprvé 21. 3. v Českém centru v Berlíně a 22. 3. na Lipském knižním veletrhu. Antologii edičně připravili Martin Becker a Martina Lisa, která je zároveň autorkou všech překladů. A kteří jsou ti mladí autoři?

Bianca Bellová, Ondřej Buddeus, Dora Čechova, Vladimíra Čerepková, Irena Dousková, Emil Hakl, Petr Hruška, Václav Kahuda, Dora Kaprálová, Hana Lundiaková, Igor Malijevský, Jaroslav Rudiš, Tereza Semotámová, Petra Soukupová, Alžběta Stančáková, Michal Šanda, Filip Topol, Eva Turnová.

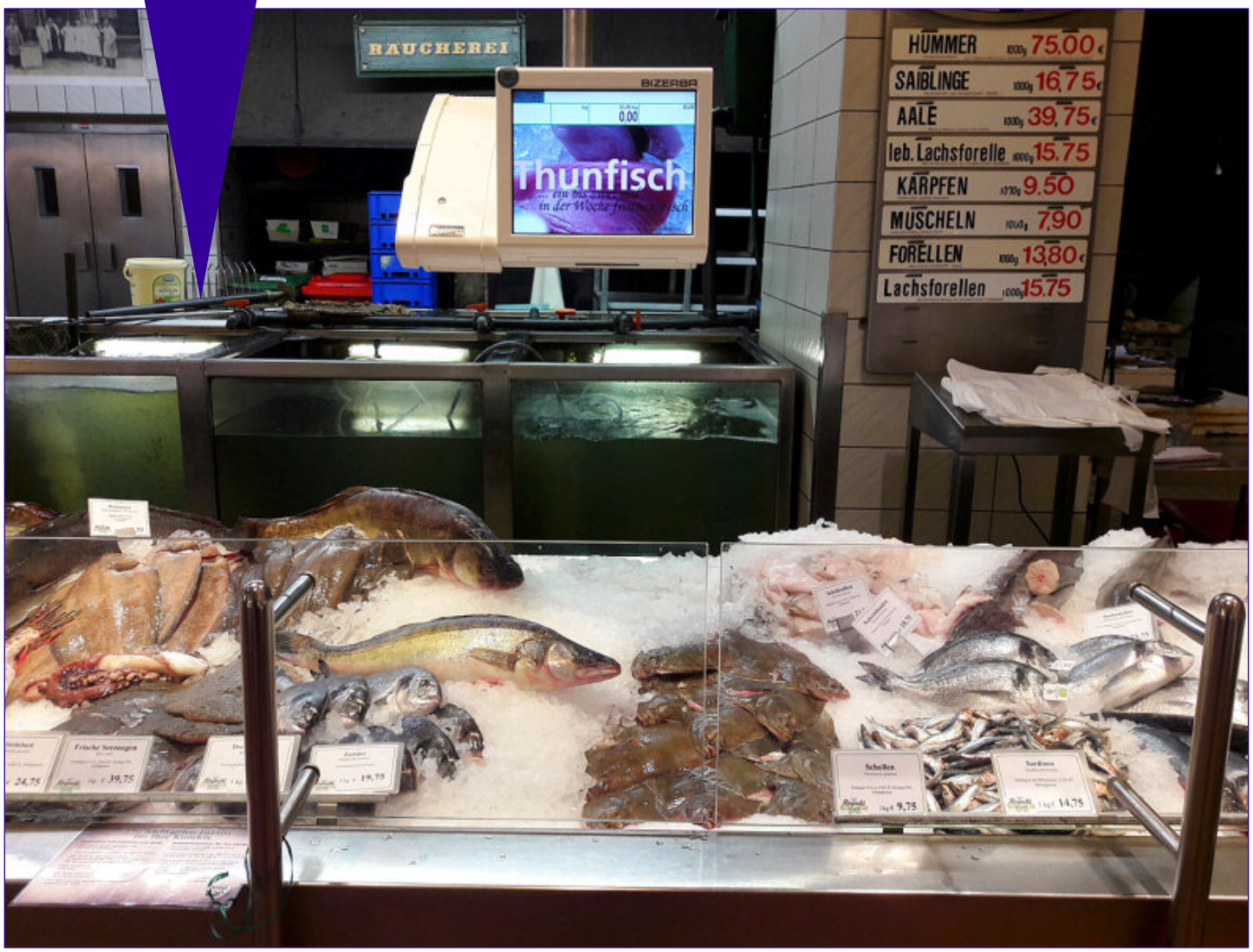
Editorka a překladatelka Martina Lisa, foto Michal Šanda

Lukáš

Renatin seznam

Michal Šanda

Foto Michal Šanda

Ukáš

Do antologie Die Letzte Metro vybrala překladatelka Martina Lisa mimo jiné i povídku Michala Šandy Renatin seznam. Tato povídka byla původně napsána pro Adru a vyšla v knize Miliónový časy (Argo, 2014). Její závěr se odehrává v berlínském obchodě Rogacki, který od roku 1928 sídlí na adrese: Wilmersdorfer Straße 145–146. Jde o obchod neobyčejný a znamenitý, a proto mu Dobra adresa tímto vzdává hold.

Na cestu do Berlína si nezapomeň zapakovat aspoň tři košile, náhradní ponožky a slipy, určitě ty modrý kraťasy, ty ti moc slušej, sandály, bude vedro, kartáček a pastu sebou nevoz, to koupíš v Berlíně v drogerii, zrovna tak mýdlo a ručník budou mít v hotelu, knížku na čtení do vlaku, brýle, holicí strojek, prášky na spaní, Salbutamol na astma, Brufen, prezervativy, peněženku, doklady, mobil a nabíječku. Notebook, ten jedinej, jak tě znám, bys nezapomněl. A slovník. Kufry jsou v komoře, vezmi si můj skořepinovej.

R.

Večer jsem proseděl v baru, chodím do něj den co den. Bar na opačném konci města má svoje výhody. Je to sice metrem z konečné na konečnou, zato tu zaručeně nepotkáte nikoho známého, narozdíl třeba od Krásnejch ztrát. Do barů na periferii

chodí jenom místní. Nýmandi. Sem žádná celebrita nezavítá. Mám tady svůj štamgastský kout, kde mě nikdo neprudí zdvořilostníma kecama, aby řeč nestála, a kde můžu v klidu psát. Proč chodím právě sem, má ještě další důvod, ale to je čistě moje soukromá záležitost.

Domů jsem se vrátil o půlnoci. Renata ležela na sedačce v obýváku. Na pozdrav mi neodpověděla. Nevzpomínám si, že bychom se třeba ten den pohádali. Normálně jsme se spolu nasnídali, hemenex, k tomu jsem uvařil silnej černej pu-erh, ten člověka po ránu nastartuje. Potom se šla Renata do koupelny osprchovat.

„Renato!“

Ticho.

Vešel jsem do obýváku.

Renata byla mrtvá.

Byla to sebevražda naprosto bez důvodu, nebo mně se ho aspoň nepodařilo najít. Blesk z čistýho nebe. Nacpala do sebe platíčko patáků a zapila to kabernetem. Flaška se válela rozlitá na koberci. Dopis na rozloučenou Renata nenechala, napsala jenom ten seznam.

Zamířil jsem rovnou k barpultu. Rorejs věděl, o co jde a sám od sebe mi nalil dvojitýho panáka Jamesona.

„Na pohřbu bylo hodně lidí?“

„Neměla pohřeb, nechal jsem ji spálit bez obřadu.“

„Proboha proč?“

„Nesnáším funusy. Pokud by to bylo jako u muslimů, že se musí nebožtík pohřbít do druhýho dne, to beru. Zoufalství a bolest vystoupají na samej vrchol a v okamžiku, kdy rakev spustíš do hlíny – pic! Zlom a dojde ke katarzi. Rituály mají svůj smysl a ten já vůbec nepopírám, naopak. Ale pohřeb po tejdnu od úmrtí, to je jenom zbytečný drásání, který tě vrací zase na začátek. Je to jenom kšeft pro funebráky.“

„Jak se na to tvářil Viktor?“

„Jemu jsou tyhle věci ukradený.“

Rorejs pokejval hlavou na souhlas. Barman musí souhlasit, je to součástí jeho řemesla. Pokud chce dostat dýško, neměl by se s hostama hádat.

„Chápu,“ řek Rorejs.

„Tak to ti závidím,“ opáčil jsem, „já nechápu vůbec nic. Řekni mi, co se jí muselo přešaltovat v makovici, že provedla tohle?“

„Dovol, abych poznamenal, že co tě drahoušku znám, skuhráš mi tady na rameni, jaká je Renata náladová megera.“

„Brzdi.“

„Jo, megera.“

S tou nevypočitatelnou náladovostí má ale Rorejs pravdu, s Renatou to bylo jako v ruletě. Normální ženský když koupíte mimo vánoce nebo narozeniny, prostě jenom

Lukáš

tak z okamžitýho popudu, parfém, stulí se vám vděčně do náruče. Přinejmenším vám dá aspoň pusu. Renata ten parfém obrazně řečeno hodila jako kuličku do rulety. Padla třináctka a černá a místo pusy: ty jsi dostal honorář? A za co? Netvrď mi, že to byly jenom dva tisíce, vím, co stojí Rouge Hermés. Kde máš zbytek prašulí? Myslíš, že mě touhle ubohostí odbudeš. Jsi hnusnej. Podívej se na sebe někdy do zrcadla, máš ve vlasech pramen úplně šedivejch. Až budeš mít celou hlavu šedivou, budeš hnusnej už úplně. Víš to?

Z našeho Viktora vychovala neurotika non plus ultra. Pokud se třiatřicetkrát nepodrbe na nose, nevyjde ven z bytu.

Na druhou stranu pokud zrovna v pomyslný ruletě padla Renatě sedmička, zahrnula nás bezbřehou radostí; a to nejen mne s Viktorem, ale všechny široko daleko kolem sebe. Kdo se k tomu zrovna přichomýtnul, musel užasnout nad gejzírem jejích sranďáren. Nikdy jsem nikoho neslyšel takhle uhrančivě se smát. Byla Laurelem a Hardym mého života. Pomilování hodná a tragická zároveň. Umělci to holt asi mají rozdaný takhle. Aby mohli tvořit, musej mít propady a z nich se odrážet ke vzletům.

Svoje obrazy, mimochodem, Renata nenáviděla.

Chrrrrr, zachrastilo kafe v mlýnku presovače. Rorejs udělal cappucino a odnesl ho vedle ke stolu. Pokaždý to zvoře, už i já si pamatuju, že trafikant Drábek pije piccolo bez mlíka. Drábek ale neprotestoval. Bloudil myšlenkami čert ví kde, zrovna jako Rorejs.

„Vnímáš mě?“

„Jistě, drahoušku.“

„Představ si, že místo dopisu na rozloučenou sepsala Renata věci, co si mám vzít sebou na cestu,“ řekl jsem a přečetl Rorejsovi ten její seznam.

„Do Berlína! Z toho jsem úplně divokej. Německy už dneska nedovedu kváknout ani slovo, poslední německou větu jsem stvořil na gymplu. To ještě soudruzi předpokládali, že Německá de-

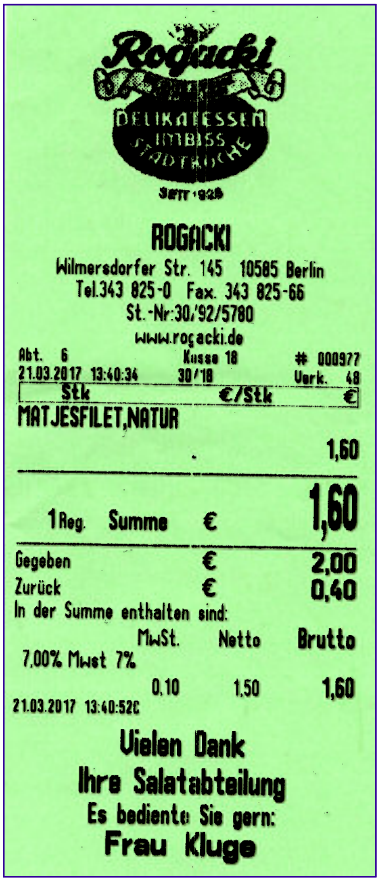
mokratická republika bude existovat i v příštím tisíciletí. Dokonce ve svým velikášství sestrojili, ovšem zatím jenom na papíře v učebnicích, vlak co předstihne TGV a šinkansen. Fernschnellzug, to byla moje maturitní otázka. Od tý doby jsem třicet let neřekl der, die, das. Co já mám pohledávat v Berlíně, chápeš to?“

„Ne,“ odvětil Rorejs, „jistý ale je, že by ses teď měl zvednout a jít na nádraží koupit si na Fernschnellzug lístek.“

„Tohle jsem potřeboval slyšet.“

Lístek jsem totiž už měl v peněžence. EC Johannes Brahms, Praha – Berlín – Hamburg Altona, odjezd zítra v 8:29.

Wilmersdorfer Strasse, to je neuvěřitelně pestrá směsice vůní a babylónské zmatení jazyků zároveň. U stánku s kebabem na sebe pokřikují dva úctyhodně vyhlížející turečtí kmotři. Do cholery! zakleje metař. Polák. Zpoza odpadkového koše vyškrábne koštětem kus kebabu, který předevčírem upadl italské turistce a ulicí prolétne mračno masařek a zápach hniloby. Čichové vjemy jsou v tetelícím se vzduchu intenzivní. Ani v tomhle se Renata nemýlila: je vedro. Na nohou mám sandály. Hans-Joachim se pod stolkem před Rogackiho rybárnou dotknul bosým palcem mojí paty. Nemůžu se vynadívat, jak se na jeho svalnatém předloktí mezi chloupky lesknou v slunci kapičky potu. Chci jednu po druhé sesbírat. Chci je pít. Berlínské ulice žhnou a já jsem žíznivý. Zevnitř z rybárny k nám zavanul proužek kouře. Do udírny konečně nasázeli úhoře. Hans-Joachim mě bere za ruku; otevřeně a na veřejnosti.

Rogacki
DELIKATESSEN IMBISS
ROGACKI
Wilmersdorfer Str. 145 10585 Berlin
Tel.343 825-0 Fax. 343 825-66
St.-Nr:30/92/5780
www.rogacki.de
Abt. 6 Kasse 18 # 000977
21.03.2017 13:40:34 30/18 Verk. 48
Stk €/Stk €
MATJESFILET,NATUR 1,60
1 Reg. Summe € 1,60
Gegeben € 2,00
Zurück € 0,40
In der Summe enthalten sind:
MwSt. Netto Brutto
7,00% Mwst 7% 0,10 1,50 1,60
21.03.2017 13:40:52
Vielen Dank
Ihre Salatabteilung
Es bediente Sie gern:
Frau Kluge

Jan

Pavel Herot

Obrazy – tremory – fotografiky

Zámek Třebíč – galerie Tympanon

23. 3.–7. 5. 2017

Picknick im Central Park

Jan

Příliš mnoho zubů

České a slovenské umění šedesátých let ze sbírky Galerie Zlatá husa a Musea Kampa

Museum Kampa
28. 1.–23. 4. 2017

Foto Michal Šanda

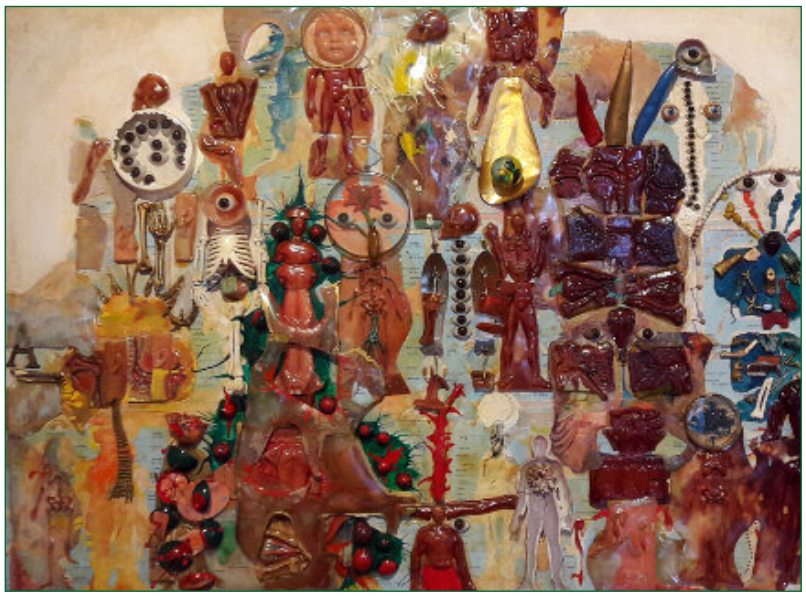

Jan

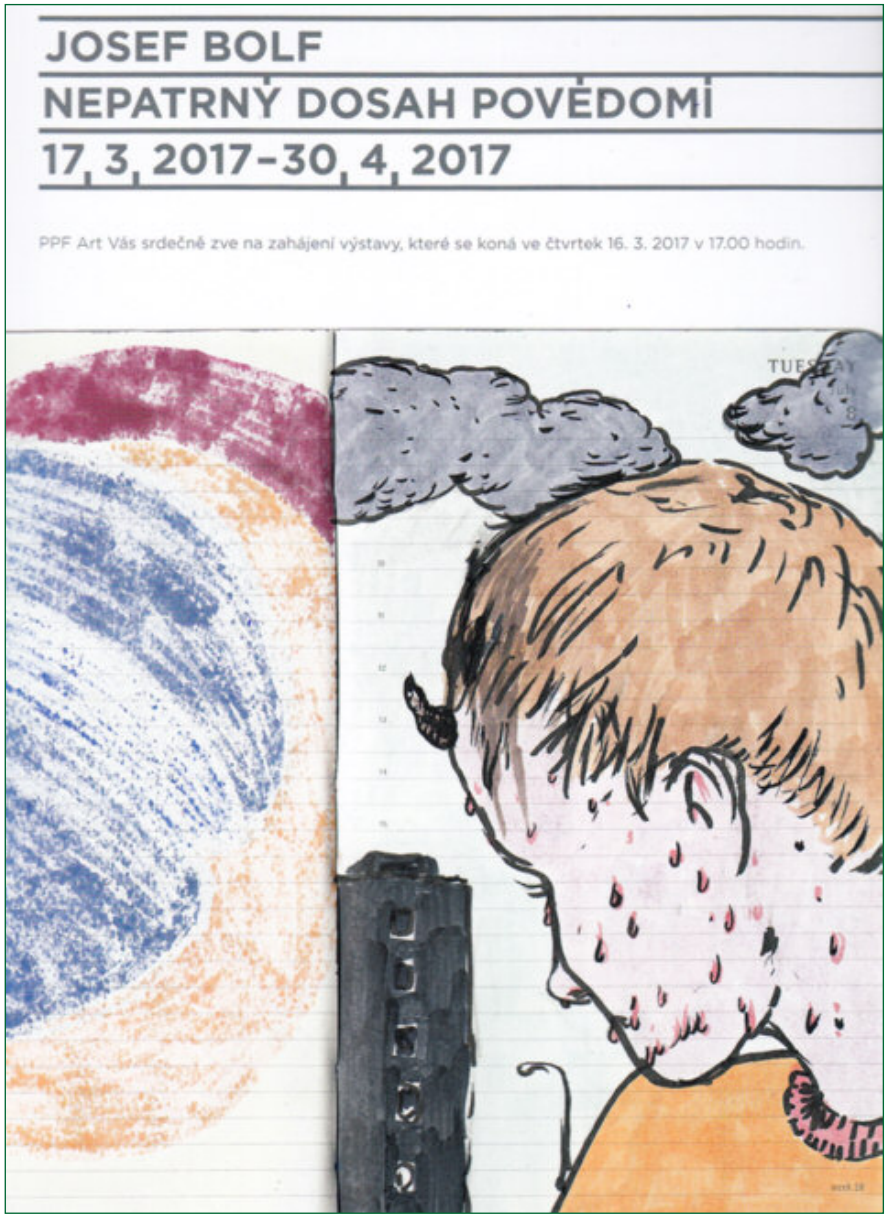
Josef Bolf

Nepatrný dosah povědomí

Galerie Václava Špály
17. 3.–30. 4. 2017

Foto Michal Šanda

JOSEF BOLF
NEPATRNÝ DOSAH POVĚDOMÍ
17. 3. 2017–30. 4. 2017
PPF Art Vás srdečně zve na zahájení výstavy, které se koná ve čtvrtek 16. 3. 2017 v 17.00 hodin.

LIE

Jan

František Skála

Jízdárna

Valdštejnská jízdárna
10. 3.–03. 9. 2017

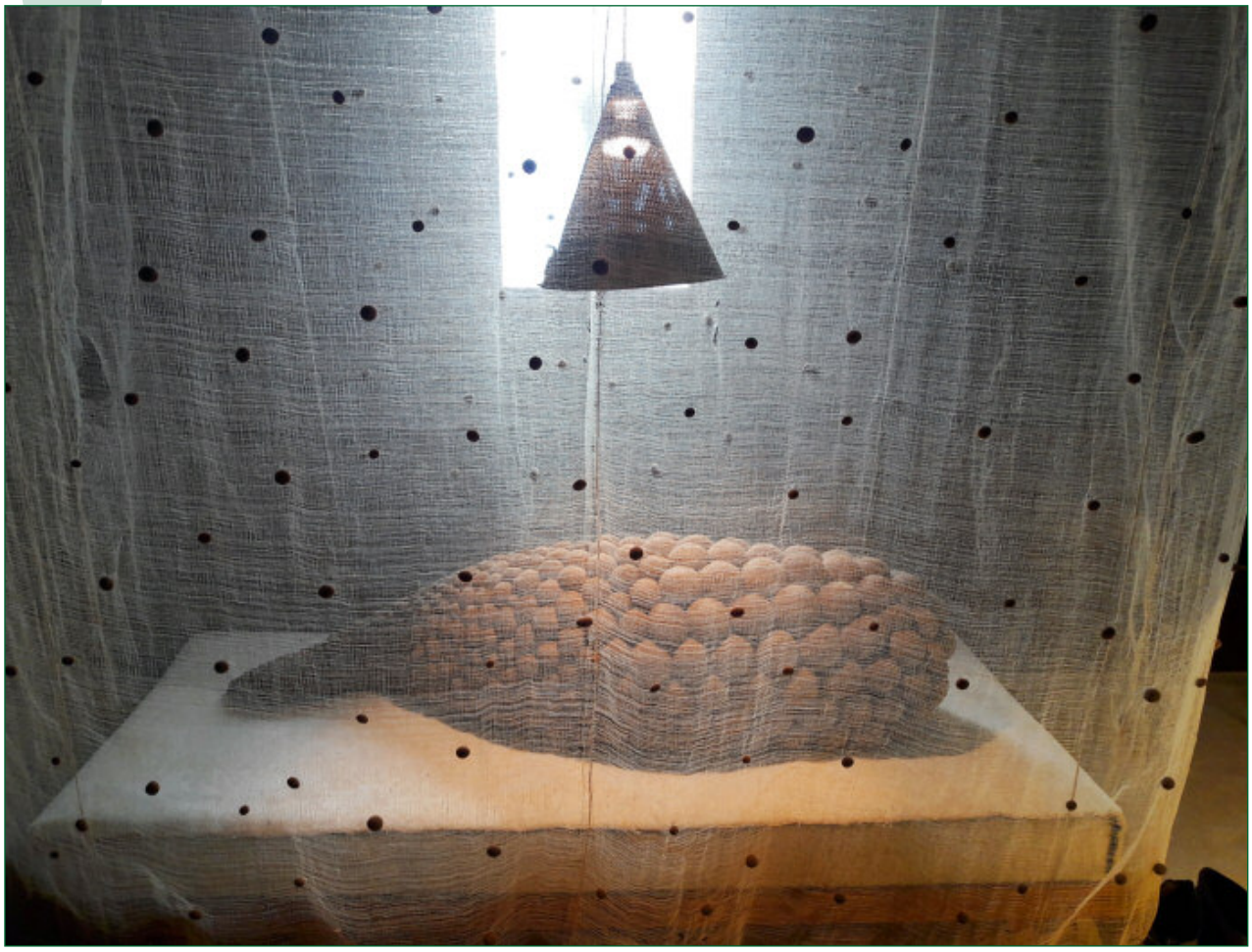
Foto Michal Šanda

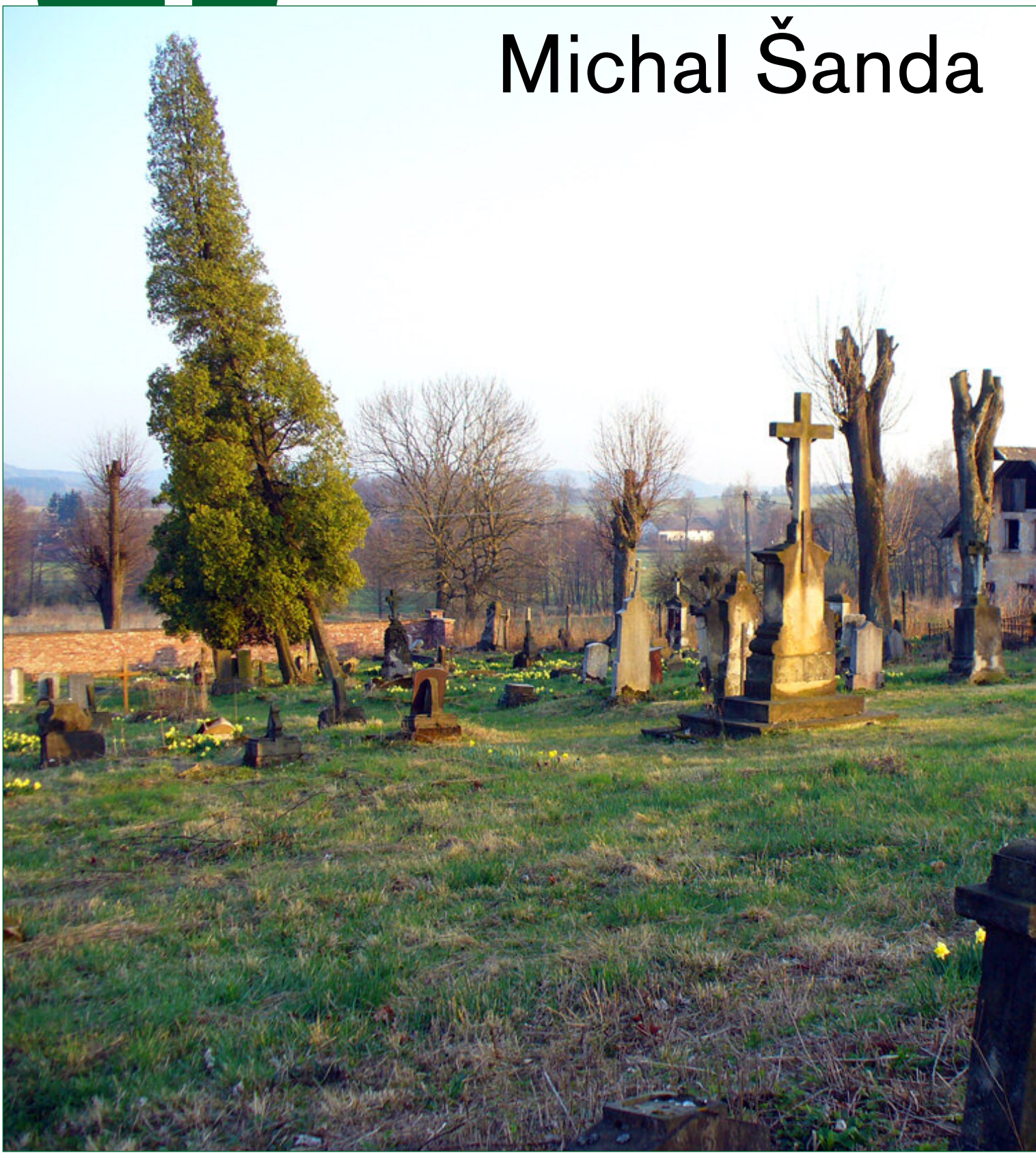

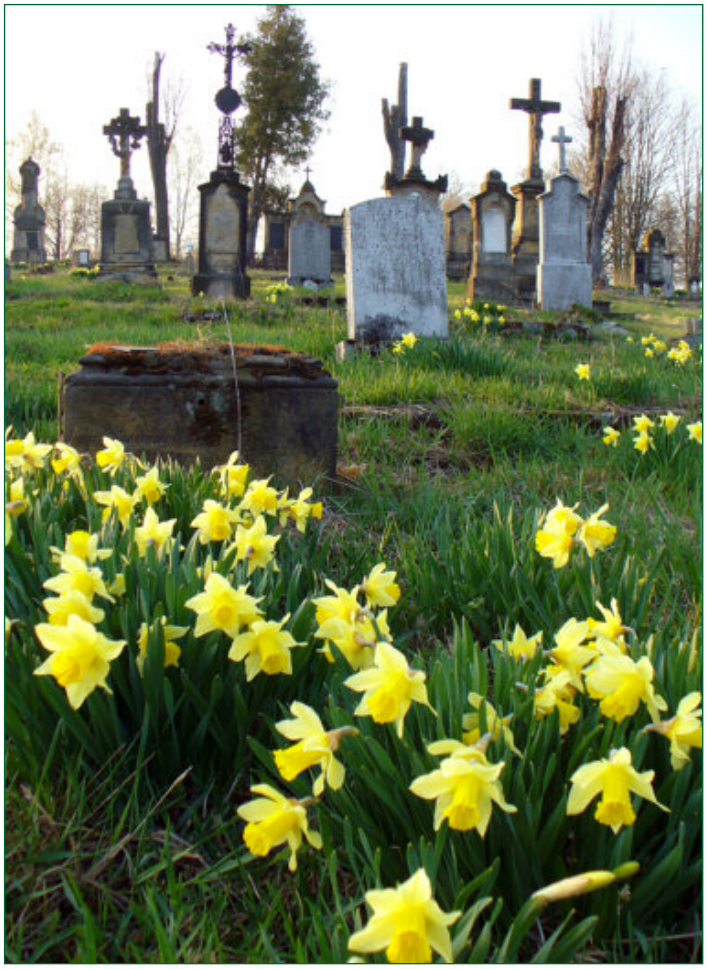

Rozkvetlý hřbitov

Michal Šanda

Královec se nachází na sever od Turnova, necelý kilometr od hranic s Polskem. Do roku 1946 měl název Königshan. Fotografie hřbitova byly pořízeny o předloňských Velikonocích.

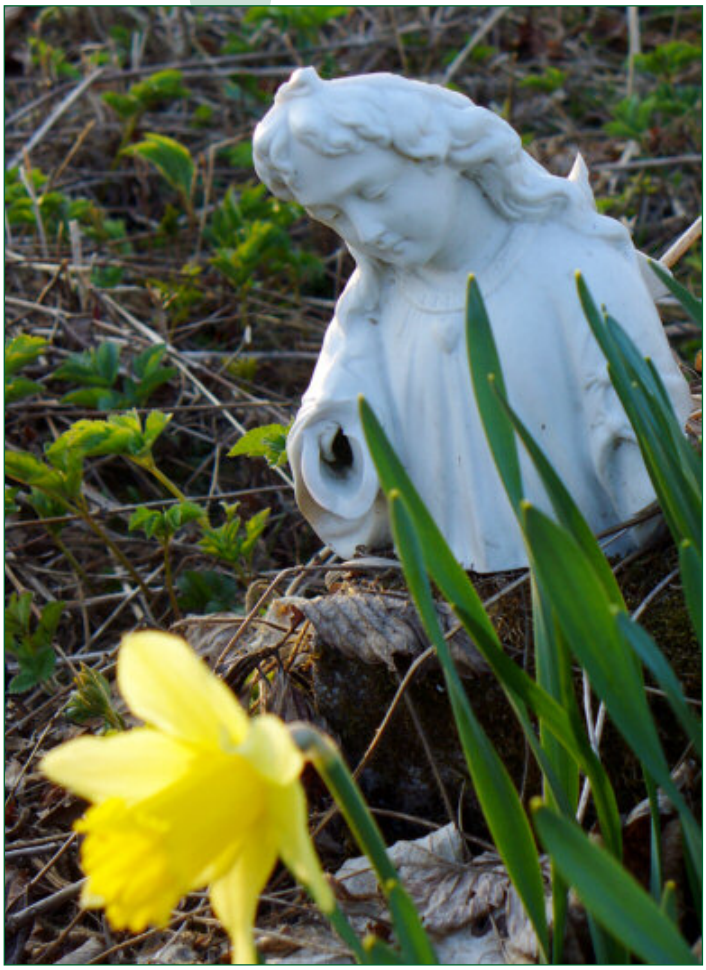

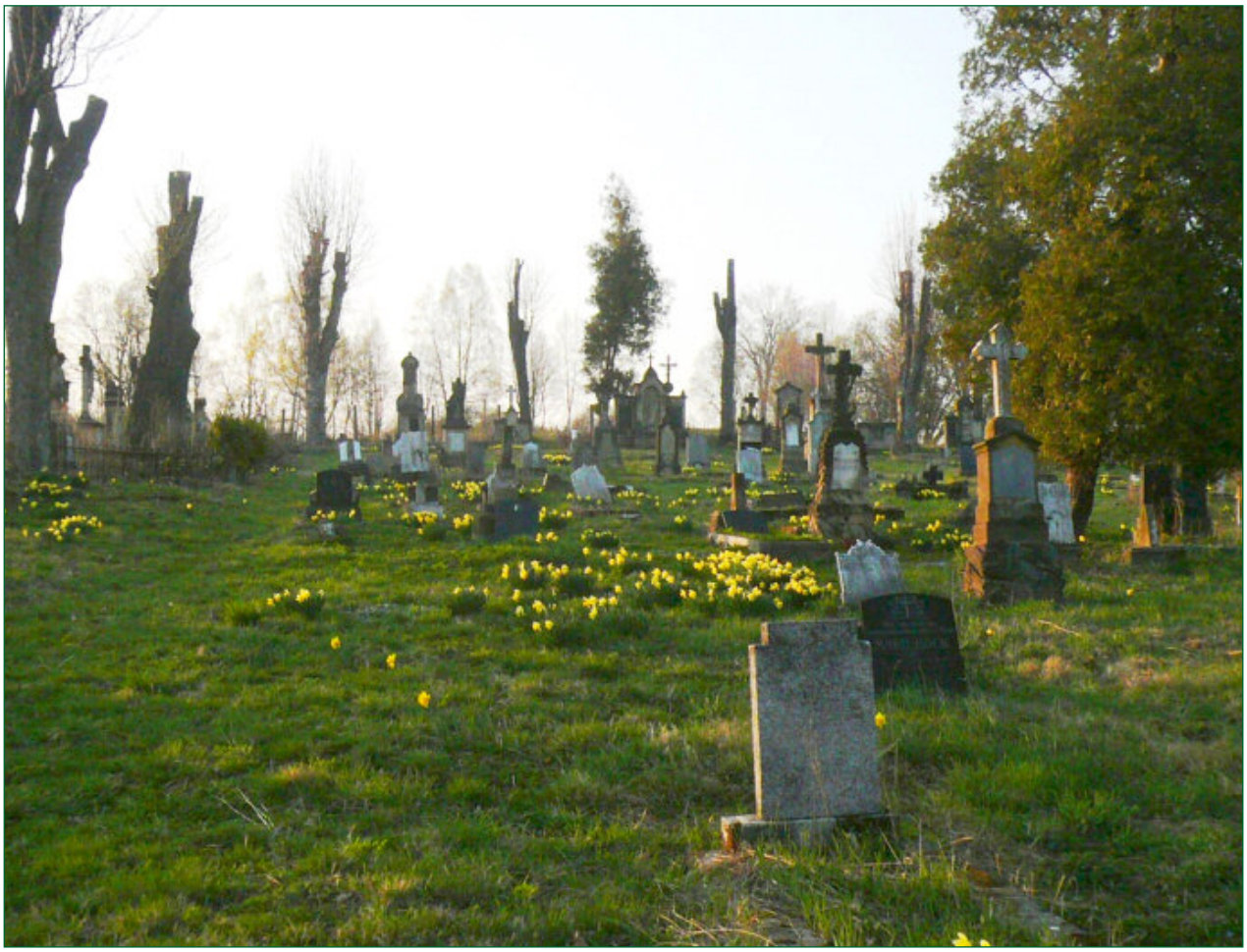

reich. Dein ganzes Leben,
Arbeit, Sorg und Last,

HIER
RUHT
Franz Jokisch

Jan

Foto Tadeáš T.

Tam a sem po Vombatíně aneb Jak dlouho vydržíte stát na hlavě (1)

Jakub Šofar

Nevím, proč se nám musí pořád spojovat Austrálie s klokany, pštrosy nebo koalami. Daleko důležitější je vombat obecný. Je to 0,7–1,2 metrů dlouhé zvíře se zavalitým tělem, hmotností od 14 do 25 kg. Přes den spí, lovit chodí v noci. Narazit do něj autem není žádná švanda. Je to takový Ragulin mezi zvířátky. Ale o tom někdy jindy…

Ještě na začátku prosince 2016 jsem vůbec neuvažoval, že bych snad někdy navštívil protizemí. A pak jsem na začátku ledna v noci klepal kosu v mezinárodním rychlíku do Budapešti. Od Kolína se přestalo topit, venku deset pod nulou, v Pardubicích se měnila lokomotiva, v Brně se stálo, v Břeclavi taky. Tříhodinová sekera na začátku výpravy. Pak z Keléti Pu metrem dvě stanice, přesednout na další linku a frčet až na konečnou. Autobusem přes půl hodiny na budapešťské letiště (zde pospávají v teple bezdomovci, a když přijde uklízečka, tak jen zvednou nohy, a klimbají dál). Let do Dubaje. Bloumání. Let do Kuala Lumpur. Bloumání. Let do Gold Coast. Tady tak od třiceti pěti plus a k tomu nebezpečné slunce. Nepodceňovat!

Půlmilionové město, druhé největší v Queenslandu, s nejvyšší budovou v Austrálii, je bránou do hlavní turistické oblasti nejmenšího světadílu. Zatímco v atlase vypadá východní pobřeží jako jednolitá plocha, je plné průplavů, jezer, slepých ramen s brakickou vodou.

Asi nejnavštěvovanější oblastí je Byron Bye, s mysem Byron, na kterém je maják (Austrálie je majáková země), což je nejvýchodnější bod pevniny. Čistě modré moře, zeleň ve všech odstínech. Pláže většinou bez slunečníků, rodiny s dětičkama, které to zkoušejí na prknech, sotva umějí chodit, otcové je pozorují a hrají na ukulele. Nikdo neplave, jen se stojí ve vlnách a „blbne se“. Plavat po našem rybníkářském způsobu ani moc nejde. Nikde jsem nezažil tak silný spodní proud, bacha na to.

Jenže tahle masovka brzo přestane bavit, tak musíte hledat romantičtější místa.

Malá pláž, k níž se sestupuje bujnou vegetací, je azylem nudistů-gayů. Kdopak by dneska ještě řešil problém se svým třícentimetrovým zabijákem, není-liž pravda? Vždyť stonek s květem už se pomalu sklání k zemi…

Příštím číslo | vychází 1. 5. 2017

Svoje poslední peníze, co jsem měl, jsem dal na předplatné Katolických listů. Od příštího roku ale začnu odebírat Dobrou adresu.

František Papež

Na shledanou příště!

Ne za pomente!